

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**Річний звіт
Вінницької обласної станції
юних натуралістів за 2020 рік**

Вінницька обласна станція
юних натуралістів
вул. Данила Галицького, 2
м. Вінниця
Україна
21016
тел/факс. (0432) 611-656
e-mail: vinsyn@ukr.net

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Вінницької обласної
станції юних натуралістів

_____ *О.А. Драгомирецька*

«_____» _____ 20__ р.

Звіт
про роботу Вінницької обласної станції юних
натуралістів за 2020рік

Обговорений на засіданні
педагогічної ради колективу

«_____» _____ 20__ р.

Зміст

Вступ	4
1. Координаційно-методична робота	11
2. Навчально-методичне забезпечення змісту позашкільної освіти	19
3. Науково-методична робота з педагогічними кадрами	21
4. Популяризація роботи у засобах масової інформації	24
5. Видавнича діяльність	26
6. Екологічна освіта і виховання (природоохоронна діяльність, екологічні стежини, природоохоронні конкурси, екологічні агітбригади, учнівські лісництва)	28
7. Робота на НДЗД та робота учнівських трудових аграрних об'єднань, виробничих бригад	42
8. Аналіз роботи гуртків та творчих учнівських об'єднань екологічного, біологічного, квітково-декоративного, народознавчого, сільськогосподарського спрямування області	52
9. Робота гуртків та творчих учнівських об'єднань зоолого-тваринницького спрямування	71
10. Формування у гуртківців здорового способу життя	75
11. Робота ВМАН	79
12. Робота відділу інноваційних технологій та робота з обдарованою молоддю	87
13. Національно-патріотичне виховання	90
14. Пріоритетні напрямки та зміст роботи психологічної служби закладу	95
15. Аналіз матеріально-технічної бази закладу	100
16. Аналіз педагогічних кадрів	105

Вступ

В сучасних умовах реформування системи освіти в Україні, при визначенні пріоритетних напрямів і завдань, пов'язаних із змінами у підготовці особистості дитини до життя і практичної діяльності, зростає роль позашкільної освіти – складової освітнього процесу.

У 2020 році Вінницька обласна станція юних натуралістів, активно підтримуючи державну політику в сфері реформування і розвитку освіти в Україні, будувала свою діяльність відповідно до основних пріоритетних напрямків державної політики в галузі освіти, визначених Міністерством освіти і науки України.

В основу роботи закладу лягли наступні правові документи: Конвенція ООН про права дитини, Конституція України, Закон України «Про позашкільну освіту», Укази Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні», «Про заходи щодо розвитку системи виховання та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді», документи Кабінету Міністрів України, рішення та розпорядження облдержадміністрації та обласної Ради, Статут закладу.

Вінницька обласна станція юних натуралістів упродовж 2020 року працювала за освітньою програмою розвитку Вінницької обласної СЮН., річним проектно-модульним планом роботи, погодженим з Департаментом освіти і науки Вінницької облдержадміністрації, перспективним планом розвитку матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення та освітнього процесу закладу на 2015-2020 роки.

Освітній процес у закладі здійснювався за типовими навчальними програмами, а також навчальними програмами з позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування, затвердженими Департаментом освіти і науки Вінницької облдержадміністрації.

Протягом 2020 року заклад працював над реалізацією науково-методичної проблеми «Застосування інноваційних технологій в творчому розвитку особистості, як необхідна умова національно-патріотичного виховання гуртківців»

У структурі закладу 7 відділів: екології та охорони природи, зоології і тваринництва, декоративного квітництва та ужитково-прикладного мистецтва, біології та сільського господарства, організаційно-масовий та оздоровчо-реабілітаційний, відділ інформаційно-методичної роботи, відділ інноваційних технологій та роботи з обдарованими дітьми. Для повної реалізації в життя проблеми закладу, кожен відділ працював над конкретними підпроблемами:

- використання інноваційних освітніх технологій в дослідницькій діяльності обдарованої учнівської молоді як основа розвитку творчого потенціалу дітей;
- національно-патріотичне виховання учнівської молоді засобами інноваційних технологій з експериментального дослідництва;
- формування в гуртківців екологічної культури, свідомості та патріотизму через використання в навчально-виховному процесі інноваційних технологій;
- формування ключових компетентностей та наскрізних вмінь як основа для успішної соціалізації особистості гуртківця у відділі зоології та тваринництва;
- творча індивідуальна, групова діяльність та розвиток пізнавальних можливостей гуртківців через експериментально-дослідницьку роботу, як основа особистісно-орієнтованого навчання.

Свою діяльність у 2020 н. році заклад спрямував на вирішення таких завдань:

- пошук нових форм і методів для здійснення якісної позашкільної освіти;

- охоплення гуртковою еколого-натуралістичною роботою дітей та молоді різних вікових категорій, нахилів, потреб та інтересів, різних можливостей та соціального статусу;
- створення умов для забезпечення профільного навчання та допрофесійної підготовки вихованців;
- залучення гуртківців до експериментальної та науково-дослідницької роботи в галузі екології, біології та сільського господарських наук;
- формування у гуртківців загальної екологічної культури та активної громадянської позиції за допомогою розвитку діяльності дитячого самоврядування;
- залучення гуртківців до виконання завдань усіх напрямів еколого-натуралістичної, природоохоронної та народознавчої роботи;
- розширення мережі учнівських творчих об'єднань в сільських школах області;
- забезпечення розвитку творчих здібностей талановитої молоді в творчих об'єднаннях, наукових товариствах, територіальному відділенні МАН;
- оновлення форм та методів організаційно-масової, еколого-натуралістичної та народознавчої роботи з гуртківцями, широке охоплення ними шкільної молоді міста та області;
- розширення мережі еколого-натуралістичних центрів та осередків в районі та області;
- розширення діяльності методичної служби закладу з метою забезпечення додаткової освіти з основ екології, експериментальної біології, сучасних вимог педагогіки та психології;
- активізації роботи з дітьми, які потребують соціального захисту: дітьми сиротами, дітьми інвалідами, з багатодітних, малозабезпечених, неповних сімей;
- удосконалення дослідницької та наукової роботи на площах шкільних НДЗД, у таборах праці та відпочинку, шкільних лісництвах;

- забезпечення високого рівня екологічної пропаганди через місцеві обласні засоби масової інформації.

Відповідно до завдань, на всіх напрямках еколого-натуралістичної діяльності заклад впроваджує регіональну програму розвитку мережі позашкільних еколого-натуралістичних закладів. Вдосконалена мережа районних еколого-натуралістичних центрів на громадських засадах (їх в області 29), змістовну та результативну еколого-натуралістичну роботу здійснюють районні (міські) станції юних натуралістів (їх – 4).

Значно поліпшено діяльність організаційно-адміністративної, управлінської, методичної, освітньої систем у закладі.

Подальшого розвитку набули: система збереження та зміцнення здоров'я; система екологічної освіти і виховання; науково-дослідницька та експериментальна системи.

Впродовж останніх років заклад працює над створенням прогностичної моделі інноваційного позашкільного закладу з чітким уявленням кінцевої мети, та його місця в системі державної освіти. Управлінська діяльність адміністрації закладу направлена на підвищення мотивації та стимулювання, якості освітньої діяльності колективу, визначення пріоритетів на перспективу: розроблення моделі особистості вихованця закладу, як активного громадянина України. Ефективну роботу закладу, протягом року, забезпечував педагогічний колектив у складі 61 педагога, серед яких 32 мають 12 тарифний розряд, 5 – спеціалістів вищої категорії, 20 – нагороджених знаком «Відмінник освіти України», 11 – знаком «Софія Русова», 2 – знаком Василь Сухомлинський, 25 – Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, 2 – Почесними грамотами Кабінету Міністрів та Верховної Ради України, 1- Заслужений працівник освіти України.

Здійснюючи належний контроль за освітнім процесом в закладі, застосовуючи різноманітні форми контролю, адміністрацією відвідуються та аналізуються заняття і виховні заходи гуртків та творчих учнівських

об'єднань.

Протягом 2020 н. року на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів працювали 137 творчих об'єднань за 45 профілями, якими охоплено 1900 дітей. Форми діяльності різноманітні: клуби, наукові товариства, профільні школи, факультет громадських професій, екологічні асоціації, ансамбль народної музики «Дударик», ляльковий театр, студії, гуртки.

У більшості напрямків навчальної, організаційно-масової, еколого-натуралістичної роботи Вінницької обласної станції юних натуралістів спостерігався поступальних рух вперед.

Понад 32000 школярів всіх без винятку закладів освіти області взяли участь у Всеукраїнських та обласних природоохоронних конкурсах. В області працює 50 шкільних лісництв та 17 ланок лісників, діє 520 маршрутів екологічних навчально-пізнавальних стежин.

530 кращих учнів закладів освіти області всіх рівнів акредитації удосконалюють свої знання у наукових секціях Вінницького територіально відділення МАН України, що діє на базі станції юннатів.

Розширено мережу наукових товариств учнів у сільські місцевості до 26.

Понад 460 екологічних агітбригад та екотеатрів здійснюють екологічну пропаганду серед школярів та молоді області.

У звітному році в школах області працювало 985 різних форм фінансування гуртків натуралістичного, екологічного спрямування, де 10550 школярі поглиблювали свої знання відповідно до свої здібностей та інтересів.

Учні 788 шкіл області проводять дослідницьку роботу на шкільних НДЗД. В учнівських трудових об'єднання школярів у звітному році отримували практичні знання та навички 3500 учнів.

Значна увага надавалася педагогічним колективом роботі з дітьми, які потребують соціального захисту. Еколого-натуралістичні гуртки продовжували свою роботу в реабілітаційному центрі, школах-інтернатах,

ДНЗ № 24.

Робота закладу широко висвітлювалась в засобах масової інформації. Продовжувалося ділове співробітництво закладу з держуправлінням екології, обласною організацією Українського товариства охорони природи, обласним управлінням лісового господарства та «Вінницяліс», Інститутом кормів Академії наук України, вищими навчальними закладами м. Вінниці.

Значно вдосконалилась система управлінської діяльності адміністрації закладу, що забезпечує динаміку процесу управління нововведеннями. Контроль і моніторинг як взаємодоповнювальні елементи ефективності діяльності закладу, здійснювалися через різноманітні форми (рейтингове тестування, атестацію робочих місць, діагностику, творчі звіти, стандарти якості освіти).

Протягом минулого року відвідано та проаналізовано більше 200 занять і виховних заходів; спільно з методичною службою закладу надано близько 2000 навчально-методичних консультацій.

Підготовлено та видано 29 різноманітних методичних матеріалів, методичні збірки, методичні розробки, методичні рекомендації, 21 інформаційно-методичних листів, 5 пам'яток, 12 положень, методичних проектів – 1, проектів із досвіду роботи закладу – 14.

Матеріали з досвіду роботи закладу успішно представлялись:

- у XI- Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2020 »
- у III етапі Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок та віртуальних ресурсів видавничої продукції НЕНЦУМВ м. Київ;
- у Всеукраїнських педагогічних читаннях, виставка педагогічних видань НЕНЦУМ м. Київ.

Систематично в засобах масової інформації висвітлювались питання досвіду роботи педагогів Вінницької обласної СЮН. Протягом 2020 року підготовлено та опубліковано 19 статей та проведено 22 телепередачі з досвіду інформаційно-методичної, еколого-натуралістичної, природоохоронної, експериментально-дослідницької діяльності, роботи з

обдарованими дітьми.

За результатами XI-ї Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2020» заклад нагороджений Золотою медаллю та дипломом Лідера сучасної освіти.

Результатом ефективної діяльності педагогічного колективу Вінницької обласної станції юних натуралістів та педагогічних колективів закладів освіти області є перемога вихованців у понад 35 різноманітних Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах.

1. Координаційно-методична робота

1.1. Організація та зміст роботи з педагогічними кадрами

Зміст та організація методичної роботи з педагогічними кадрами у Вінницькій обласній станції юних натуралістів побудований відповідно до основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі освіти, визначених Міністерством освіти і науки України, типової Освітньої програми закладу.

Методична діяльність у 2020 н. році була спрямована на вирішення таких завдань:

- навчально-методичне забезпечення освітнього процесу;
- удосконалення методичної культури педагогічних працівників;
- залучення педагогів до інноваційної освітньої, дослідницько-експериментальної діяльності;
- вивчення, узагальнення та впровадження інновацій;
- розробка та застосування нових ефективних форм і методів методичної роботи;
- аналіз ходу і реалізації інноваційних процесів в закладах освіти області та в обласному закладі безпосередньо.
- проектування й опрацювання нових моделей управління освітнім процесом;
- розробка стратегічних документів діяльності закладу (концепції, проекти, плани, програми тощо);
- інформаційно-просвітницьке забезпечення педагогів з проблем освіти, педагогіки, методики, психології, перспективного педагогічного досвіду, сучасних педагогічних інноваційних технологій;
- розробка та видавництво різноманітних методичних матеріалів, участь у різноманітних Всеукраїнських та Міжнародних виставках;

- моніторинг професійної діяльності педагога; організація роботи над науково-методичною проблемою закладу;
- співпраця з КВНЗ «Вінницькою академією неперервної освіти», закладами освіти різного рівня акредитації, управліннями, організаціями, товариствами, фондами, тощо.

Організація роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою закладу: «Застосування інноваційних технологій в творчому розвитку особистості, як необхідної умови національно-патріотичного виховання гуртківців».

1.2. Координаційно-методична робота в освітніх округах

Відділ інформаційно-методичної роботи обласної станції юних натуралістів, у 2020 н. році здійснював координаційно-методичну діяльність в освітніх округах області з питань еколого-натуралістичної, природоохоронної, експериментально-дослідницької роботи та роботи з обдарованими дітьми.

Відповідно до структури закладу, планувалась та здійснювалась групова, масова та індивідуальна методична робота (обласні виїзні семінари-практикуми, фахові семінари, педагогічні практикуми та «майстер-класи», психолого-педагогічні семінари, тренінги, навчально-методична індивідуальна та групова консультативна робота; спільні методичні об'єднання, педагогічні читання, педагогічні «мости», курси на базі обласної СЮН, обласні творчі тижні, науково-практичні конференції, дні методичної допомоги в районах, декади педагогічної майстерності, лекції для педагогів та студентів тощо.

Організація такої форми методичної роботи дала можливість педагогічним працівникам постійно поповнювати свої знання, щодо впровадження нових методик екологічної освіти, виховання, дослідницької роботи та використовувати в практичній роботі їх нові форми.

Для ефективної координаційно-методичної роботи в області, працівники відділу інформаційно-методичної роботи призначені кураторами районів та міст з питань еколого-натуралістичної, природоохоронної, дослідницької роботи та роботи з обдарованими дітьми, діяла консалтингова служба.

Спільно з районними та міськими методичними кабінетами відділів (управлінь) освіти планувались та проводились індивідуальні та групові виїзди з метою: надання методичної допомоги, вивчення кращого досвіду роботи, проведення засідань районних (міських) методичних об'єднань, проведення цільових та комплексних семінарів, вивчення стану позакласної роботи з біології та сільського господарства, підготовки виїзних обласних семінарів-практикумів, педагогічних «мостів».

За підсумками роботи методичних працівників в навчальних закладах освіти та методичних кабінетах, готувались доповідні записки з конкретними пропозиціями, щодо поліпшення еколого-натуралістичної роботи. Копії довідок надсилались в усі райони та міста для аналізу та використання позитиву в своїй практичній діяльності.

Щорічно поновлюються паспорти районів, міст, ОТГ, готуються методичні рекомендації, пам'ятки тощо. Кращий педагогічний досвід заноситься до картотеки.

Координаційно-методична робота здійснювалась, також, через районні еколого-натуралістичні центри на громадських засадах (їх в області – 29), районні (міські) станції юних натуралістів (їх в області – 4), осередки екологічної освіти. З цією метою з керівниками цих структур проводились наради-семінари; семінари-практикуми та теоретичні семінари-навчання.

Для покращення роботи розроблені та направлені на місця різноманітні методичні матеріали (рекомендації, розробки, збірки, інтегровані блоки до програм гурткової роботи тощо).

Протягом навчального року підготовлено: узагальнюючі довідки з питань еколого-натуралістичної, природоохоронної, дослідницької роботи та

роботи з обдарованими дітьми, накази, листи-подяки за підсумками обласних виїзних семінарів-практикумів, інструктивно-методичні листи, положення (умови) проведення обласних заходів, сценаріїв виховних заходів.

На базі Вінницької обласної СЮН діяли методичні майданчики. Опорні школи з питань еколого-натуралістичної, природоохоронної та дослідницької роботи були визначені в кожному освітньому окрузі.

Для ефективної інформаційно-методичної та практичної допомоги, виявлення та поширення новітніх педагогічних технологій, оновлення змісту позашкільної освіти, вдосконалення творчої майстерності педагогів, організаційної, діагностичної, аналітичної діяльності, вивчення, узагальнення і поширення перспективного педагогічного досвіду, аналізу ходу і реалізації інноваційних процесів в закладах освіти, протягом 2019-2020 н. року продовжувалась практика проведення виїздів методичних працівників в райони області.

У минулому році підготовлено та проведено для методистів відділів та управлінь освіти, директорів районних СЮН, керівників районних громадських еколого-натуралістичних центрів обласні виїзні семінари-практикуми, теоретичні семінари, семінари-наради.

Для різних категорій педагогічних працівників, студентів, батьків проводились методичні консультації.

Координаційно-методична робота в області

Область	Виїзди	Дня методичної допомоги	Семінари-практикуми	Інформаційно-методичні наради	Консультації	Районні методичні об'єднання	Інші форми (конференції)
Вінницька	16	16	4	20	500	6	15

1.3. Конкурси педагогічної майстерності

Для Вінницької обласної станції юних натуралістів характерні сучасні підходи до планування та проведення різноманітних форм підвищення фахового рівня педагогічних працівників.

Серед нетрадиційних форм підвищення фахового рівня педагогів різних категорій: семінари-практикуми, «майстер-класи», наради-семінари, тренінги, декади педагогічної майстерності, конкурс «Краще учнівське творче об'єднання», творчі звіти, методичні мости, виставки, науково-практичні конференції, творчі групи, методичні фестивалі, фахові семінари, педагогічні читання, психолого-педагогічні семінари та тренінги, вебінари тощо.

Творчий підхід є особливо характерним для методичної служби закладу, де до підвищення професійного рівня педагогів-позашкільників залучені практично всі категорії працівників освіти.

Продовжувалась робота «Школи молодого педагога» (керівник – Павлюк С.Ю., заступник директора з навчально-виховної роботи).

Ефективно працювала «Школа педагогічної майстерності» (керівник – Чупринко І.М., методист)

Результативно діяли методичні об'єднання відділів закладу: екології та охорони природи (керівник – Іваськевич Г.Л., методист); біології та с/г (керівник – Жовтоножук Л.Я., методист); зоології та тваринництва (керівник – Баланюк О.В., методист); декоративного квітництва та ужитково-прикладного мистецтва (керівник – Чупринко І.М., методист).

Працівниками відділу інформаційно-методичної роботи закладу протягом 2020 н. року здійснювався ефективний методичний супровід участі школярів області та гуртківців у Всеукраїнських конкурсах, що передбачено у досконало розробленому розподілі обов'язків адміністрації закладу.

З цією метою методистами підготовлені методичні листи, методичні рекомендації, положення, плани проведення різноманітних обласних та

Всеукраїнських заходів; організаційні накази.

Більшість Всеукраїнських заходів (2-й етап – обласний) проведені в рамках обласних творчих тижнів, обласних конкурсів, обласних зборів: юних садівників, учнівських трудових об'єднань та загонів, оглядів-конкурсів учнівських НДЗД, навчальних стежин, окремих обласних науково-практичних конференцій із рослинництва, дослідництва, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів ВМАН тощо.

За підсумками обласних та Всеукраїнських конкурсів, як правило, готувались узагальнюючі доповідні записки та підсумкові накази.

Належний методичний супровід сприяв перемозі Вінницької обласної СЮН :

- XI-й Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2020» - Золота медаль і Диплом.

Перемогам у Всеукраїнських та Міжнародних еколого- натуралістичних конкурсах.

Серед заходів, що спрямовані на підвищення методичної майстерності педагогічних працівників, в закладі стали традиційними індивідуальні, групові та масові форми методичної роботи: наставництво, стажування, самоосвіта, участь у методичних виставках, семінари, практикуми, творчі звіти, педагогічні читання, майстер-класи, методичні посиденьки, круглі столи, фокусні групи, тренінги, творчі групи, ділові та дидактичні ігри тощо.

Підвищенню педагогічної майстерності сприяло, також, застосування інтерактивних та інноваційних форм методичної роботи в закладі, це: ділові, рольові ігри, діагностичні фокус-групи, захист творчого кредо, ярмарки педагогічних ідей, естафета творчих знахідок, використання он-лайн ресурсу, технології скрайбінгу, проектна діяльність, інтегровані заняття тощо.

Значна робота проведена із підготовки педагогів до атестації, вивчення їх системи роботи.

Координаційно-методична робота в закладі

Фахові семінари	Семінари-практикуми	Педчитання	Педагогічні практикуми	Методичні ради	Інформаційно-методичні наради	Творчі звіти	Педагогічні виставки	Інші форми, виставки	Консультації
13	12	2	11	5	10	10	8	22	1300

Заходи щодо підвищення кваліфікації педагогів закладу

Курси підвищення кваліфікації	Майстер-класи	Тренінги	Школа педмайстерності	Школа молодого педагога	Творчі групи	Декади педмайстерності	Дні методичної допомоги	Відкриті заняття	Відкриті виховні заходи	Науково-практичні конференції	«Круглі столи»	Психолого-педагогічні тренінги	Тренінги з патріотичного виховання «З Україною в серці»	Психолого-педагогічні семінари	Методичні об'єднання	Інші форми роботи (інновації, мультимедія)
11	21	11	5	4	4	1	36	26	12	3	6	4	4	4	16	16

1.4. Соціальне партнерство закладу

Для підвищення ефективності навчально-виховного процесу позашкільні заклади еколого-натуралістичного профілю співпрацюють з: вищими навчальними закладами, науковими установами, науковцями та спеціалістами біосферних заповідників та національних природних парків, бібліотеками, музеями, загальноосвітніми та позашкільними навчальними закладами, аграрними господарствами. Взаємовідносини регулюються підписанням угод про спільну діяльність і партнерство.

Інтеграція з науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами розширює можливості в науково-дослідній роботі, допомагає у проведенні різноманітних заходів експериментально-дослідницького спрямування. В області налагоджена співпраця з Подільською дослідною станцією садівництва ІС НААНУ, Державним підприємством «Дослідне господарство «Артеміда» Інституту картоплярства НААНУ, Уладово-Люлинецькою та Ялтушківською дослідно-селекційними станціями Інституту біоенергетичних культур та цукрових буряків НААНУ, Вінницьким національним аграрним та Донецьким університетами. Вінницьким державним педагогічним університетом.

Вищі навчальні заклади та науково-дослідні установи надають не тільки кваліфіковану інформаційну підтримку, але й практичну допомогу під час проведення науково-практичних конференцій, тематичних виставок, методичних об'єднань, педагогічних рад, психолого-педагогічних засідань, семінарських занять та ін.

Дуже тісна співпраця з науковцями Вінницьким національного аграрного університету, які надають консультаційну та практичну допомогу з дослідної справи (профільна література, методика закладання дослідів) педагогам та учнівські молоді закладів освіти області.

Вінницького державного педагогічного університетів допомагали у роботі з обдарованою молоддю та інтелектуально обдарованими вихованцями зокрема, розробка діагностичного інструментарію, виявлення, розвиток та підтримка обдарованих дітей.

В перспективі плануємо розширити коло співпраці, щоб якомога більше закладів такого спрямування залучилися до співпраці.

2. Навчально-методичне забезпечення змісту позашкільної освіти

На належному рівні протягом 2020 року здійснювалось програмово-методичне забезпечення. Методичними працівниками Вінницької обласної станції юних натуралістів розроблені інтегровані блоки до навчальних програм гурткової роботи, за напрямками:

- екологія та охорона природи;
- дослідницька робота;
- здоровий спосіб життя;
- громадянсько-патріотичне виховання та соціалізація особистості.
- народознавство.

Надавалась методична допомога в підготовці навчальних програм, укладачами яких є педагоги закладу, різноманітних методичних матеріалів; навчально-тематичних планів тощо. Для роботи гуртків у відділі інформаційно-методичної роботи зібрані необхідні державні навчальні програми; у всіх відділах закладу діють методичні куточки, бібліотеки для педагогів, тематичні картотеки. Щорічно поповнюється банк даних періодичної, освітньої, виховної та довідкової літератури.

Координуючу науково-методичну, організаційну та практичну діяльність обласної станції юних натуралістів здійснювала методична рада. Основними функціями діяльності якої було: науково-методичне інформування; вивчення проблем гуртків та творчих об'єднань; впровадження інновацій; координація методичної роботи; участь у атестації педагогів; аналіз роботи над науково-методичною проблемою закладу, розгляд матеріалів методичних видань; організація та координація методичної роботи в області тощо.

Поширення нових форм методичної та освітньої роботи закладу здійснювалось через підготовку та видавництво різноманітних методичних матеріалів з питань еколого-натуралістичної, експериментально-

дослідницької роботи, управлінської діяльності, національного виховання, роботи з обдарованими дітьми, методики гурткової роботи, зокрема: методичні розробки, рекомендації, інформаційно-методичні листи, методичні збірники, пам'ятки, положення (умови), сценарії, методичні бюлетені тощо.

Приділяючи увагу розвитку інтересів та творчих здібностей вихованців, педагоги закладу постійно працювали над вдосконаленням форм і методів освітнього процесу через програмове забезпечення.

Для організації гурткової роботи Вінницької обласної станції юних натуралістів використовувались навчальні програми з позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України, Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, а також 50- навчальних програм, укладачами яких є педагоги закладу, що схвалені КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» та затверджені Департаментом освіти і науки Вінницької облдержадміністрації у 2018, 2019 та 2020-х роках.

Методичне забезпечення направлене не лише на забезпечення педагогів програмами, навчальними планами, методичними матеріалами для роботи, але й забезпечення підручниками, методичними посібниками, періодичними виданнями.

У відділі методичної роботи зібрані необхідні періодичні видання, методичні посібники, підручники та створений банк даних, періодичних та методичних видань, що постійно поповнюється, створені та діяли бібліотеки, методичні куточки на допомогу педагогу; велись діагностичні та індивідуальні картки участі педагогів у методичній роботі. Планувалась та проводилась методична консультативна робота.

Новий підхід до навчально-методичної роботи в обласній СЮН включав програму форм і методів роботи із студентською молоддю. Вирішення даного питання йшло через організацію роботи факультету громадських професій для студентів КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

Навчально-методичне забезпечення змісту позашкільної освіти

Навчальні програми	Методичні листи	Методичні рекомендації	Методичні розробки	Проекти	Методичні бюлетені	Сценарії	Пам'ятки	Робочі зошити	Посібники	Положення	Збірники	Підготовлено телепередач	Підготовлено інтерв'ю	Підготовлено статей	Інші форми діяльності (сайт)
11	20	10	14	6	4	14	13	2		10	3	22	20	39	25

3. Науково-методична робота з педагогічними кадрами

З метою науково-методичного забезпечення в роботі з педагогічними кадрами в умовах оновлення еколого-натуралістичної освіти, методичними службами обласних еколого-натуралістичних освітніх закладів проводилась аналітична робота, що включала:

- аналіз стану наукового, навчального та методичного забезпечення, роботу закладів освіти над науково-методичною проблемою;
- аналіз стану підготовки кадрів щодо володіння ІКТ;
- вивчення якісного стану педагогічної діяльності для обґрунтованої розробки головних напрямів змісту та методів організації та вдосконалення педагогічної майстерності;
- збір та обробка інформації про результати еколого-натуралістичної роботи в закладах освіти; вивчення узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду, сучасних освітніх технологій;
- вибір форм, методів і прийомів використання інновацій в системі позашкільної освіти; методичний супровід безперервної освіти;

- надання науково-консультативної допомоги на різних етапах позашкільної діяльності;
- моніторинг стану результатів і перспектив розвитку освітніх закладів еколого-натуралістичного спрямування;
- тісна співпраця з науковцями, вченими, практиками в розвитку позашкільної освіти і додаткової освіти з біології.

У річному плані роботи закладу планується розділ: «Робота закладу над науково-методичною проблемою», за яким передбачено:

- Організація самоосвітньої роботи педагогів;
- Засідання педагогічної та методичної рад з даної проблеми.
- Засідання методичних об'єднань, школи педмайстерності.
- Проведення психолого-педагогічних семінарів та педагогічних читань по науково-методичній проблемі закладу.

Участь педагогічного працівника в методичній роботі закладів, як правило, оцінюється на репродуктивному, практичному та творчому рівні.

Підвищенню ефективності освітнього процесу, оновленню змісту методичної роботи сприяє щорічне запровадження діагностики та рейтингової оцінки діяльності педагогів за схемою:

- атестація робочого місця;
- аналіз рівня освітньої діяльності;
- аналіз участі у методичній роботі;
- рівень самоосвітньої діяльності;
- результативність еколого-натуралістичної, природоохоронної, дослідницької роботи;
- методично-видавнича діяльність, робота із ЗМІ.

Підсумки діяльності кожного педагога експертною комісією оцінюється та заноситься до рейтингових таблиць. Результати рейтингу враховуються під час проведення атестації, визначення преміальних коштів, нагородження грамотами тощо.

З метою інформації педагогів про новини в періодиці, активно діють

групи науково-практичної інформації, консалтингові групи тощо.

Створення якісно нових форм еколого-натуралістичної роботи, впровадження нових методик екологічної освіти, виховання, науково-дослідницької роботи, надання додаткових знань із природничих дисциплін здійснювалось через діяльність освітньо-методичних майданчиків у Вінницькій обласній СЮН:

- Ужитково-прикладне мистецтво – засіб формування творчої особистості.
- Освітня, експериментально-дослідницька та просвітницька робота з лікарськими рослинами.
- Освітня, експериментально дослідницька робота в лабораторії закритого ґрунту.
- Лабораторія акваріумістики та тераріумістики.

Ефективна науково-методична робота здійснювалась у діяльності експериментально-методичного майданчика, що працював на базі ДНЗ №31 м. Вінниці (зав. Дацюк Н.В.) «Формування природодоцільної поведінки дошкільників шляхом організації домірного та виваженого спілкування з природою в країні «Екологознай».

Оволодіння педагогами сучасними методами психолого-педагогічних досліджень і систематичного застосування їх в практичній діяльності здійснювався через вивчення та впровадження в освітній процес перспективного педагогічного досвіду.

Науково-методична та аналітична діяльність

№ з/п	Обласний заклад	К-сть вивченого та узагальненого ППД	Тематика ППД	Місцезнаходження ППД	Експериментально-методичні майданчики К-сть	Тема	Місцезнаходження експериментально-методичних майданчиків	Рейтингова діяльність з яких питань	К-сть узагальнених таблиць	К-сть педрад	К-сть методичних рад
1	Вінницька обласна СЮН	3	Екологічно-натуралістична	Вінницька обласна СЮН	1	Екологічна	ДНЗ № 31 м. Вінниця	Екологічно-натурал.	15	4	5

4. Популяризація роботи у засобах масової інформації

Інноваційні форми навчальної, виховної, методичної, експериментально-дослідницької та роботи з обдарованими дітьми активно поширювались через засоби масової інформації.

У 2020 н. році підготовлено та опубліковано у місцевих газетах «Вінницька газета», «Подільська зоря», «Новини Вінниччини», «Слово педагога», «Вінниччина», «Природа і люди» 39 статей, проведено 22 телепередачі та 20 інтерв'ю. Підготовлено листів-подяк – 4, узагальнюючих довідок – 10. Статей до збірників НЕНЦУМ – 13. Поповнена відеотека, відеофільми, відео слайди, презентаційні матеріали, фото і відеоматеріали із

життя закладу. Активно працював сайт закладу, систематично висвітлюючи цікаві та інноваційні форми роботи з вихованцями, педагогічним загалом, батьками, громадськістю.

Найактуальнішими статтями були:

- про участь закладу у ХІ-й Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2020».
- Життєдайна сила джерела.
- Обдарована молодь-майбутнє України.
- МАН як цілісна система пошуково-дослідницького спрямування.
- Наукові досягнення школярів в галузі біології.
- Із джерел народних традицій.
- Уквітчаємо рідний край.
- Всеукраїнський фестиваль патріотичних справ.
- Вінницька СЮН прийняла естафету позашкілля.
- Щедрість рідної Землі.
- Звитяги юних майстрів народних ремесел.
- Екологічними стежками Вінниччини.

Тиждень здорового способу життя; тиждень екології та охорони природи; тиждень рослинництва та експериментального дослідництва;

Шість статей з досвіду національно – патріотичного виховання педагогів закладу, увійшли до збірника матеріалів Всеукраїнської Школи для тренерів із патріотичного виховання (за програмою тренінгу «З Україною в серці»), тема «Форми патріотичного виховання з доведеною ефективністю», що проходила на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів. Серед них: Концепція закладу із громадянсько-патріотичного виховання.

5. Видавнича діяльність

Враховуючи реалії сьогодення, інформаційно-методична діяльність закладу у 2020 н. році була направлена на забезпечення педагогів знаннями про сучасні інноваційні технології, перспективний педагогічний досвід, нові форми організації освітнього процесу

Одним із напрямків методичного супроводу освітнього процесу, є підготовка та видавництво різноманітних методичних матеріалів (проекти, розробки збірники, робочі зошити тощо). Окремі з них, успішно представлялись у березні на XI-й Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти-2020» у номінації «Компетентнісний підхід- основа якості змісту освіти», серед них:

- Методичний проект;
- Формування інформаційно-цифрової компетентності позашкільників на заняттях гуртків біологічного профілю;
- Формування загальнокультурної компетентності засобами інтерактивних форм навчання;
- Екологічна компетентність особистості- передмова збереження здоов'я дитини;
- Соціалізація вихованців через формування позитивної мотивації на навчання та профорієнтаційної роботи;
- Компетентності з медіа-грамотності як життєво необхідні навички XXI століття;
- Народознавча діяльність учнівської молоді у формуванні загальнокультурних компетентностей особистості;
- Роль практичної природоохоронної роботи у формуванні екологічної компетентності школярів;
- Концепція компетентнісного підходу, як основи якості змісту позашкільної освіти у Вінницькій обласній станції юних натуралістів.
- Формування освітніх компетентностей обдарованих дітей в позашкільному

закладі;

Організація освітнього процесу на базі куточку живої природи, як необхідна умова у формуванні соціальної компетентності вихованців;

- Народознавча світлиця, як основа реалізації компетентнісного підходу в позашкільному закладі еколого-натуралістичного спрямування;

- Формування ключових компетентностей вихованців Вінницької обласної станції юних натуралістів в гурткаї біологічного та дослідницько-експериментального напрямів;

-Формування початкових екологічних компетентностей у дітей дошкільного віку через пошуково-дослідницьку діяльність;

-Медіє-грамотність, спілкування та інформаційно-комунікаційні технології, як основа створення творчого пошуку і вирішення кола проблем, окреслених ключовими освітніми компетентностями.

Одинадцять методичних матеріалів взяли участь у Всеукраїнському конкурсі науково-методичних розробок та віртуальних ресурсів, з них – 6 відзначенні дипломами I-III ступенів. Сім методичних матеріалів взяли участь у Всеукраїнській виставці видавничої продукції з позашкільної освіти та Всеукраїнського конкурсу «Цікава школа», з них відзначенні дипломами – 4.

Вісім методичних видань успішно представлялись у Всеукраїнському рейтингу позашкільної освіти «Золота когорта позашкільників».

На допомогу педагогам закладу та області систематично готувались методичні листи, положення про конкурси, методичні рекомендації, проекти, сценарії виховних заходів, узагальнюючі накази, довідки, протоколи підсумків обласних етапів Всеукраїнських конкурсів, методичні розробки, листи-подяки тощо.

6. Екологічна освіта і виховання (природоохоронна діяльність, екологічні стежини, природоохоронні конкурси, екологічні агітбригади, учнівські лісництва)

Одним із важливих напрямків екологічного виховання є формування екологічної культури гармонійних відносин людини з природою.

У формуванні екологічної свідомості учнів велике значення має природоохоронна робота. Навчальний заклад покликаний виховувати учнів в душі любові до рідної природи, охорони навколишнього середовища.

В закладах освіти області в учнівській молоді формується відповідальне ставлення до природи, екологічне виховання здійснюється через різні форми класної, позакласної та позашкільної роботи.

Вінницька обласна станція юних натуралістів є координаційним навчально-методичним центром щодо організації і проведення обласних масових заходів природоохоронного та екологічного спрямування.

У 2020 році закладам освіти області було запропоновано участь у Всеукраїнських та обласних природоохоронних конкурсах.

Школярі взяли активну участь в обласній природоохоронній операції **«Без верби і калини нема України»**, ними посаджено 44,3 тис. верби і 1320 кущів калини.

В закладах освіти проводяться різноманітні заходи присвячені давнім українським символам – вербі і калині, учні збирають легенди, прислів'я, перекази, вірші про калину написані українськими поетами. Заклади освіти проводять виховні заходи, наприклад **«Ода вербі»**, **«Без верби і калини нема України»** та інші, в яких розкривається значення верби і калини.

Завдяки активній участі учнів в обласній операції **«Горіх грецький – їжа багатирів»**, всього висаджено 4547 дерев.

Сорок дев'ять років на Вінниччині триває обласний конкурс **«Джерело»**, який має важливе практичне значення у відродженні водних

джерел, відновленні їхньої вологості, а також поліпшені стану водних ресурсів області.

Матеріали про участь у виконанні умов конкурсу «Джерело» від 27 районів, якими до виконання практичних заходів по виявленню, впорядкуванню і паспортизації водних джерел було залучено 23160 школярів та 540 загальноосвітніх навчальних закладів Вінниччини.

Зусиллями учасників конкурсу «Джерело» було виявлено та взято на облік 2627 джерел ґрунтової води, з яких 1599 джерел було впорядковано протягом 2016 року. Крім цього учасниками конкурсу було також розчищено й впорядковано 552 ділянки берегів струмків, ручаїв, річок і водойм на протязі 398,6 км, заліснено 59,8 га берегів водойм та закріплено їх береги вербовими кілками в кількості 43,0 тис. шт. на протязі 82,4 км.

В рамках конкурсів «Птахи рідної Землі», «Птахи нашого саду», школярі знайомилися з видовим складом та проводили облік птахів саду; здійснили великий різдвяний облік птахів.

У навчальних закладах проведені свята «День зустрічі птахів», «Птахи – наші друзі», вікторини «Чи знаєш ти птахів?», конкурси малюнків, оформлені альбоми «Птахи в українській народній творчості», проведені конкурси плакатів, рефератів, зібрані легенди, перекази, вірші про птахів.

В конкурсах «Птахи нашого саду», «Птахи рідної Землі», «Годівничка» активними були юннати Чечельницької, Тульчинської, Бершадської районних станцій юних натуралістів.

Більше 40 років в області проводиться операція «Первоцвіт».

Учні добре обізнані з особливостями перших весняних квітів. Тому найважливіша проблема – це захистити «вісників весни» від витоштування і жахливого знищення.

Для ефективного збереження та відтворення рідкісних видів рослин, широко проводиться роз'яснювальна робота та природоохоронна пропаганда серед учнів шкіл, населення сіл районів нашої області. .

Тридцять дев'ять років поспіль в області проводиться операція **«Білий лелека»**.

Учні спостерігають за поведінкою цих дивовижних птахів. Збирають легенди про лелек, загадки, прислів'я, приказки, встановлюють місця розташування гнізд, ведуть облік та охороняють лелек. В операції «Білий лелека» найактивнішими є заклади освіти Барського та Чечельницького району. Вихованці Чечельницької районної станції юних натуралістів є учасниками Міжнародного обліку лелек – проведено анкетування і матеріали надіслано на кафедру зоології КНУ імені Т.Шевченка.

Обласною станцією юних натуралістів розроблено положення про обласну весняну акцію **«Прикрасимо дім, в якому ми живемо»** та обласний еколого - природоохоронний конкурс **«Країна веселкова»**.

В акції «Прикрасимо дім, в якому ми живемо» взяли участь учні, вчителі загальноосвітніх навчальних закладів, вихованці, педагогічні працівники позашкільних закладів еколого-натуралістичного спрямування.

Мета акції – виховання господаря, формування творчої працелюбної особистості, виховання бережливого ставлення до природи, екологічної культури, активної громадянської позиції до проблем, екології навколишнього середовища.

На конкурс матеріали не надіслані в зв'язку з пандемією COVID – 19. В рамках обласного еколого- природоохоронного конкурсу «Країна веселкова», з метою формування екологічної свідомості, культури школярів та їх готовності до активних дій з охорони природи, в закладах освіти області проводився обласний конкурс «Країна веселкова» за рівнями: молодших школярів - барвінчат «Сім криниць людяності», учні середнього та старшого шкільного віку працювали за напрямом «Рух небайдужих». В даному конкурсі брали участь 59 закладів освіти з 11 районів та 7 міст області, а саме з Барського, Бершадського, Калинівського, Мурованокуриловецького, Погребищенського. Шаргородського, Тульчинського,Тростянецького. Оратівського, Чечельницького, Чернівецького, районів, міст Жмеринка,

Вінниця, Калинівка, Козятина, Іллінці, Ладижина, Немирова, Могилева – Подільського, Чечельницької, Бершадської районних станцій юних натуралістів, Дошкільного навчального закладу №31 Вінницької міської ради.

В ході Конкурсу школярами та педагогами проведено практичну природоохоронну роботу по догляду за водоймами та їх мешканцями, очищено та впорядковано водні джерела, малі річки, ставки, озера та їх береги; впорядковано зелені насадження вздовж вулиць, доріг; виготовлено штучні гніздівлі, годівниці. Проведено дослідження та моніторингову роботу екологічного спрямування.

Відповідно до річного плану роботи обласної станції юних натуралістів на 2020 рік та наказу департаменту освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 26.10.2020 р. № 301 Про проведення обласного конкурсу – захисту пошукових робіт «Довкілля рідного краю». На базі закладу 19 листопада 2020 року проведено он лайн прослуховування та підсумки обласного конкурсу – захисту пошукових робіт «Довкілля рідного краю».

У Конкурсі брали участь 18 учнів з 8 районів та 3 міст області, а саме з Барського, Бершадського, Калинівського, Мурованокуриловецького, Козятинського, Іллінецького, Оратівського, Чечельницького районів, міст Вінниці, Немирова, Хмільника, Чечельницької, Бершадської районних станцій юних натуралістів, Вінницької обласної станції юних натуралістів. Роботи учнів були спрямовані на проведення пошукових практичних робіт до вивчення стародавніх дерев, рідкісних рослин та сортування сміття у своїй місцевості, а також проведення дослідницької та моніторингової роботи екологічного спрямування.

Учні області взяли участь у **XIII Міжнародному конкурсі еколога – валеологічної спрямованості «Метелики – німий шедевр природи»**. На обласний етап конкурсу надіслано 161 роботу із 8 районів, 3 міст області. А саме: Оратівського, Ямпільського, Тульчинського,

Мурованокуриловецького, Козятинського, Бершадського, Крижопільського, Чечельницького району, міст Немирива, Іллінців, Жмеринки, Бершадської, Чечельницької районних та Вінницької обласної станції юних натуралістів. Конкурс проводився за 8 номінаціями: «Якби не було метеликів, то поети їх вигадали би» - вірш або пісня, «Одягнення метеликом» - ручні вироби, прикраси або аксесуари, «Екологічна сумка з мотивом метелика» - ручні вироби з тканини, «Хай метелик на хвилинку сяде на віконце» - вітраж, «Танок метелика над весняною лукою» - ручні вироби, «Симетрія та романтизм у метелику зачаровані» - художня праця, «Метелик ефемерна краса» - фотографія, «Один день з життя метелика» - мультфільм.

До Національного еколога – натуралістичного центру було надіслано 68 конкурсних робіт. Із них шість конкурсних робіт в Національному етапі здобули призові місця. А дві роботи, що зайняли I місця у різних номінаціях конкурсу направлені до Польщі.

З метою активізації роботи з учнівською молоддю щодо формування у неї екологічної культури, залучення її до практичної природоохоронної роботи, підвищення ефективності навчально-дослідної роботи вихованців, учнів на навчально-дослідних земельних ділянках і задоволення потреб у професійному самовизначенні та творчій самореалізації в закладах освіти області проводився обласний етап **Всеукраїнської акції «День юного натураліста»**.

Учнями та педагогами шкіл області проведено понад 46 масових заходів. А саме, трудові акції з впорядкування території; просвітницькі природоохоронні заходи, свята урожаю, вистави екологічних та лялькових театрів, трудові десанти з озеленення територій, різноманітні конкурси творів, малюнків та інше. В даній акції взяло участь 25 освітніх закладів з 6 районів, 4 міст та 2 ОТГ області. А саме Бершадського, Мурованокуриловецького, Шаргородського, Оратівського, Ямпільського, Іллінецького районів, міст Жмеринки, Вінниця, Калинівка, Немирівської ОТГ, Вінницької обласної

станції юних натуралістів, Чечельницької, Бершадської районних станцій юних натуралістів.

Переможців обласного етапу Всеукраїнської акції «День натураліста» нагороджено Грамотою Департаменту освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації за ефективну організаційно-масову роботу по залученню учнівської молоді до практичної природоохоронної діяльності такі навчальні заклади та учнівську молодь: Немирівський НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів №1 імені М.Д.Леонтовича – гімназія» Немирівської ОТГ, Березовську Софію, вихованку гуртка «Юні садівники» Вінницької обласної станції юних натуралістів, ученицю 10 класу КЗ «ЗШ II-III ступенів №31 ВМР» .

З метою виховання господаря, формування творчої, працелюбної особистості, економічної і екологічної культури учнів, привернення уваги органів влади, громадськості до проблем екології навколишнього середовища школярами загальноосвітніх навчальних закладів області проводилась Всеукраїнська трудова акція «**Юннатівський зеленбуд**».

За підсумками проведеної роботи в даній акції у 2020 році взяло участь 11 закладів освіти з 4 районів, 1 міста та 1 ОТГ області, 2 позашкільних закладів. А саме, Немирівського, Крижопільського, Іллінецького, Шаргородського, Чечельницького, Хмільницького районів, міст Калинівка, Немирівської ОТГ навчальному році взяло участь 16 закладів освіти з 6 районів, 3 міст області, 1 позашкільного закладу..

За підсумками обласного етапу Всеукраїнської трудової акції «Юннатівський зеленбуд», школярами зроблено чимало справ.

Учнями Крижопільської СЗШ I-III ст. № 2 імені воїна інтернаціоналіста С.В. Гаврилюка на території школи закладено парк.

В рамках V заочного Всеукраїнського конкурсу «**Вчимось заповідувати**» проведена пошукова робота по виявленню стародавніх дерев, оцінки їхнього стану та охорони від антропогенного навантаження; виявлено та описано стародавні дерева на території своєї місцевості; досліджено та

оцінено стан дерев, проведено лікування та догляд за ними, а також просвітницьку роботу молоді щодо значення та збереження стародавніх дерев. У конкурсі взяло участь 16 закладів освіти з 10 районів, 2 міст області та 2 ОТГ. Така робота ведеться школярами Барського, Чечельницького, Тульчинського, Бершадського, Крижопільського, Козятинського, Шаргородського, Тростянецького, Літинського, Ямпільського районів, міста Немирова та Іллінці, гуртківцями Вінницької обласної станції юних натуралістів, Бершадської та Чечельницької районних станцій юних натуралістів.

Всеукраїнський природоохоронний рух «Зелена естафета» проводився в загальноосвітніх та позашкільних закладах освіти, обласний етап не проведено в зв'язку з пандемією на COVID – 19.

Вінницька обласна станція юних натуралістів, районні СЮН, школи області співпрацюють з обласною організацією товариства охорони природи.

Юнацька секція охорони природи Вінницької обласної організації УТОП, активізує свою роботу по вихованню у школярів екологічного мислення та здійснення практичних природоохоронних заходів.

В навчальних закладах створено шкільні юнацькі секції, які є первинними осередками. Шкільна юнацька секція є громадською організацією учнівського самоврядування, яка є частиною районної секції. Кращим прикладом роботи є первинні організації товариства охорони природи створені в школах Тульчинського району які складають 8 первинних організації УТОП. Головами первинних організацій ТОП є вчителі біології. Кращими первинними організаціями району є первинні організації: Тульчинської ЗШ № 1 (голова – Поплавський О.В.); Кирнасівської ЗШ І-ІІІ ст. (голова – Дякова Н.А.); Михайлівської ЗШ І-ІІ ст. (голова – Буженко Л.Ф.); Копіївської ЗШ І-ІІ ст. (голова – Голоднюк Л.В.).

У шкільних юнацьких секціях створено загони зелених і блакитних патрулів; школярі беруть участь у обласних конкурсах. Особливо активну участь приймають учні в здійсненні комплексу природоохоронних заходів

під час «Дня довкілля» та екологічного 2-х місячника «Подільська весна».

Учнівські лісництва області

Однією з важливих форм організації трудового навчання і виховання активізації екологічного руху в Україні, залучення до науково-дослідної діяльності та суспільно-корисної праці стали шкільні учнівські лісництва.

У 2020 році в області працювало 50 учнівських лісництва, 10 ланок, 15 шкіл області активно співпрацюють з лісництвами.

В порівнянні з минулим навчальним роком кількість учнівських лісництв збільшилась з 46 до 50. Варто відзначити, що окремі лісництва розпалися, а на місці них створено нові. Учнями Кирнасівської ЗОШ І-ІІ ст. Тульчинського району зібрано 162 кг жолудів, 7 кг насіння акації білої, висаджено 420 штук саджанців сосни кримської та ялини звичайної, виготовлено 45 годівничок, 50 шпаківень.

Юними лісівниками Білківської ЗОШ І-ІІІ ст. Іллінецького району висаджено: 320 лип, 210 дубів, 100 каштанів, 50 ялин, 50 сосен.

Члени шкільних лісництв проводять експериментальну та дослідницьку роботу, Юні лісівники області проводили пропагандистську роботу на екологічну тематику серед населення та школярів молодшого шкільного віку. Вони підготували та провели «День птахів», тиждень лісу.

Традиційно на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів щорічно проводились обласні зльоти учнівських лісництв, а цього навчального року в зв'язку з пандемією на COVID -19 проведення даного заходу було відмінено.

В рамках Всеукраїнської акції «Ліси для нащадків», з метою виховання господаря, здатного працювати в умовах ринкової економіки, формування творчої, працелюбної особистості, економічної і екологічної культури учнів, привернення уваги органів влади, громадськості до проблем екології навколишнього середовища школярами загальноосвітніх навчальних

закладів області проводилась вищезгадана акція. За підсумками проведеної роботи з даної акції в 2020 році взяло участь 11 заклади освіти з 5 районів та 2 міст області, 23 учнівські лісництва.

За підсумками обласного етапу Всеукраїнської акції «Ліси для нащадків» учнями шкіл області, юними лісівниками посаджено: дуба черешчатого – 389 тис. штук; дуба звичайного – 567 тис. шт.; ясена – 35 тис. штук; ялини – 180 тис. штук; ялівця – 13 тис. штук; туї – 986 штук; самшиту – 12265 штук.

Учнями Сумівської ЗОШ I-III ступенів Бершадського району, під керівництвом керівника учнівського лісництва «Юні друзі лісу» Маценко М.М. в ході проведення акції «Майбутнє лісу в наших руках» у розсаднику школи було підготовлено до висадки 10 тисяч саджанців модрини. В урочищі села Сумівка було висаджено 10 тисяч саджанців модрини.

Під час операції «Жолудь» було зібрано 1300 кілограмів жолудя дуба черешчатого, для підгодівлі косуль було заготовлено 85 віників гіллячкового корму.

Кращими учнівськими лісництвами закладів освіти області є: «Паросток» Крижопільської СЗШ I-III ст. № 2, «Діброва» Будянської ЗОШ I-III ст. Тростянецького району, «Юні друзі лісу» Сумівської ЗОШ I-III ст. Бершадського району, «Паросток» Гайсинської СЗШ I-III ст. № 4, «Екодім» НВК: ЗШ I-III ст. – гімназії № 6 Вінницької міської ради, «Лісова варта» Зведенівської СЗШ I-III ст. Шаргородського району, «Паросток» Поповогребельської СЗШ I-III ст. Чечельницького району, «Зелений світ» Грижинецької ЗШ I-II ст. Тиврівського району, «Зелений гомін» Кирнасівської СЗШ I-II ст. Тульчинського району,

Екологічно – пізнавальні стежини та просвітницька робота

В закладах освіти області екологічно-пізнавальні стежини є невід'ємною частиною пошукової, дослідницької, природоохоронної роботи

школярів найрізноманітніші по плануванню, довжині маршруту, змісту роботи та по охопленню природоохоронних об'єктів.

Екологічні стежини створюються з метою виховання екологічно грамотної, культурної людини в навколишньому природному середовищі.

Таких об'єктів в школах та позашкільних закладах області нараховується 520 (в минулому році – 585). Кількість стежин зменшилась в зв'язку з оптимізацією мережі закладів освіти. Кожна стежина має впорядкований маршрут, паспорт, визначені видові точки (зупинки), за допомогою яких є можливість показати різноманітність природи. Слід відмітити екологічну стежину «Знай, люби, бережи» Немирівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ст. №1 імені М.Д.Леонтовича – гімназія.» міста Немирова Протяжність маршруту – 2 км (для учнів старшого шкільного віку). Зроблений опис кожної зупинки та зібраний фотоматеріал, складений путівник. Екологічна стежина використовується під час навчально-польової практики з учнями різних вікових категорій. Електронна версія застосовується як навчальних посібник на уроках біології та виховних годинах незважаючи на пору року.

Екологічні стежки досить універсальні та надзвичайно ефективні за своїм призначенням. Привертає увагу екологічна стежка «Подорож по країні екологознай» дошкільного навчального закладу №31 Вінницької міської ради. Вона включає чотири маршрути: «Вербиченька», «Каштан», «Лелече гніздо», «Лікар Айболить». Кожний маршрут має свої станції. Головне призначення екологічної стежки – створення умов для цілеспрямованого виховання екологічної культури дітей. Для досягнення цієї мети на маршруті екологічної стежки виконується різнопланова робота.

Екологічні стежки залишаються важливою ланкою в роботі педагогів Вінницької обласної станції юних натуралістів зі своїми вихованцями. Екологічні стежини виконують важливі освітні, екологічні та дослідницькі завдання. Педагоги закладу, маючи в своєму арсеналі дві екологічні стежини: «Юннат» та «П'ятничанську», проводять з вихованцями навчальні

екскурсії, оздоровчі походи, спостереження, природоохоронну діяльність. Крім того проводяться екскурсії для школярів та студентів навчальних закладів міста.

У 2020 році були підготовлені науково-дослідницькі роботи: «Вивчення ареалу поширення ефемероїдів П'ятничанської екологічної стежини», «Вивчення видового складу орхідних екосистеми лісу» та інші.

Екологічна стежина «Юннат» (територія закладу) відіграє важливу роль у здійсненні природоохоронної («Годівничка», «Первоцвіт», «Опале листя», «Юннатівський зеленбуд» та інші) та дослідницької діяльності, фенологічних спостережень та трудових десантів (до Дня землі та Дня довкілля), проведені занять під відкритим небом. Великою популярністю користується стежина у школярів міста. У весняно-літній період педагогами закладу проводяться навчальні екскурсії для школярів (біля 50), які допомагають дітям розширювати знання про природу рідного краю

Об'єкти природно-заповідного фонду дають можливість аналізувати і прогнозувати зміни в навколишньому середовищі. Під час екологічних екскурсій, експедицій у 2019-2020 навчальному році юннатами проводились комплексні дослідження у природі, вивчення, збереження і примноження природних ресурсів. Визначали нові території і природні об'єкти, які доцільно оголосити заповідними, або приєднати до існуючих заповідних територій. Члени екологічного гуртка Червоногребельської СЗШ І-ІІІ ст. Чечельницького району мають гарну базу для практичної роботи – природний парк «Кармелюкове Поділля», де разом з науковцями проводять дослідження рідкісних рослин Чечельницького краю, а саме відкасника татарниколистого, анемони лісової, горицвіту.

На території Чечельницького району створено 7 об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 4809,57 га, що становить 6,34% від загальної площі області. У зв'язку із цієї причини і було створено Національний природний парк «Кармелюкове Поділля», з яким Чечельницька районна СЮН плідно співпрацює.

На особливу увагу заслуговують зростання таких видів із Червоної книги України, як коручка пурпурова, сон великий, тюльпан дібровний, в'язіль стрункий, відкастик татарниколистий, вишня степова горицвіт весняний, ковила волосиста та ін.

Гуртківці районної СЮН провели дослідження по виявленню рідкісних рослин. Реліктом та рідкісним видом є в'язіль стрункий. Це суб середземноморсько-балканський зі розірваним ареалом вид. Відомо на Вінниччині 2 місцезростання. Був знайдений у Червоногребельській дачі у складі ценозу скельно-дубового лісу кизилово-парвськоосокового. Він знаходиться в єдиному локалітеті в даному лісництві. Коручка пурпурова – рідкісна субсередземноморська-балканська орхідея. Тюльпан дібровний був уперше виявлений у Бритавській дачі. Цей східний вид – ефемероїд дібров знаходиться тут на крайній західній межі поширення, утворює багаточисельні популяції, місцями зростає масово, рясно квітує. Сон великий був виявлений у Бритавській дачі та в урочищі «Вишенька» (с.м.т.Чечельник).

У Чечельницькому районі виявлено ряд регіонально рідкісних видів, які повинні охоронятися на Вінниччині – це ряст Маршаллів, ломиніс цілолистий, згубниця п'ятилиста, півники угорські, косарики перетинчасті, лазурник трилопатевий, чемериця чорна, чина паняньська, зірочник гайовий. Чечельницька фауна також дуже різноманітна, оскільки територія характеризується поєднанням лісових і степових ділянок. Тут типово степові види поєднуються і співіснують з типово лісовими представниками. На цій території можна зустріти такі червонокнижні види тварин – лось сохатий, кіт лісовий, журавель сірий, чапля сіра, чорний лелека, сова вухата та інші.

Еколого-просвітницька робота в області здійснюється через обласну, районну та шкільну пресу, радіо, телебачення, практичні природоохоронні заходи, участь у Всеукраїнських та обласних природоохоронних конкурсах. Конкретні приклади роботи активістів області та роль обласної станції юннатів в здійсненні завдань екологічного виховання протягом року

повідомлялось в більшості районних та обласних газет, а саме: «Вінницька газета», «Вінниччина», «Панорама», «Місто», «Природа і люди».

Члени екологічних агітбригад проводять агітацію та пропаганду раціонального природокористування: бесіди, лекції з юннатами шкільного віку, рейди на захист первоцвітів, організують перегляд науково-популярних фільмів, конкурси малюнків на природоохоронну тематику, оформляють стенди, випускають фотогазети та агітаційні листівки з учнями середнього та старшого шкільного віку. Слід також відмітити, що члени даних колективів беруть активну участь у різноманітних екологічних природоохоронних акціях: «День юного натураліста», «До чистих джерел», «За чисте довкілля», «Збережемо зелені красуні», «Годівничка», «День зустрічі птахів», «Майбутнє лісу у твоїх руках», «Посади своє деревце», «Первоцвіти просять захисту», «Зробимо Україну чистою» тощо.

Через засоби масової інформації, наукові конференції, виступи юннати проводять роз'яснювальну роботу з місцевим населенням про заборону випалювання трави, випасання худоби, збирання рідкісних рослин на букети в заповідних територіях.

Останнім часом набувають розвитку масові форми екологічної просвіти такі як екотеатри, лекторії та екологічні агітбригади. Оригінальні театралізовані дійства колективів екологічної просвіти здатні сколихнути екологічну свідомість суспільства, винести на громадський суд негативні сторони людського спілкування з природою.

Члени екологічних агітбригад проводять агітацію та пропаганду раціонального природокористування: бесіди, лекції з юннатами шкільного віку, рейди на захист первоцвітів, хвойних рослин, організують перегляд науково-популярних фільмів, конкурси малюнків на природоохоронну тематику, з учнями середнього та старшого шкільного віку оформляють стенди, випускають фотогазети та агітаційні листівки. Слід також відмітити, що члени даних колективів беруть активну участь у різноманітних екологічних природоохоронних акціях: «День юного натураліста», «До

чистих джерел», «За чисте довкілля», «Збережемо зелені красуні», «Годівничка», «День зустрічі птахів», «Майбутнє лісу у твоїх руках», «Посади своє деревце», «Первоцвіти просять захисту», «Зробимо Україну чистою» тощо.

Через засоби масової інформації, наукові конференції, виступи юннати проводять роз'яснювальну роботу з місцевим населенням про заборону випалювання трави, випасання худоби, збирання рідкісних рослин на букети в заповідних територіях.

Мережа агітбригад широко розгалужена у навчальних закладах Вінницькій області, у 2020 навчальному році їх працювало – 530.

Під загальною назвою «Земля наш спільний дім» всеукраїнський конкурс колективів екологічної просвіти проводиться з 2012 року щорічно, з метою підвищення рівня еколого-просвітницької та природоохоронної діяльності учнівських агітбригад загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів.

Виступ агітбригади – це своєрідна модель екологічної діяльності, водночас – це відображення реалізації екологічних проектів. Це все сприяє залученню учнівських колективів до вирішення місцевих екологічних проблем. Це – дійова пропаганда екологічних знань серед усіх верств населення. Фінальним підсумком її роботи є участь в обласному конкурсі-огляді. Головна мета діяльності агітбригад є активізація екологічного руху в своїй місцевості та формування екологічної культури населення.

Еколого-просвітницька робота в області здійснюється через обласну, районну та шкільну пресу, радіо, телебачення, практичні природоохоронні заходи, участь у Всеукраїнських та обласних природоохоронних конкурсах. Конкретні приклади роботи активістів області та роль обласної станції юннатів в здійсненні завдань екологічного виховання протягом року повідомлялось в більшості районних та обласних газет, а саме: «Вінницька газета», «Вінниччина», «Панорама», «Місто», «Природа і люди».

Члени екологічних агітбригад проводять агітацію та пропаганду раціонального природокористування: бесіди, лекції з юннатами шкільного віку, рейди на захист первоцвітів, організують перегляд науково-популярних фільмів, конкурси малюнків на природоохоронну тематику, оформляють стенди, випускають фотогазети та агітаційні листівки з учнями середнього та старшого шкільного віку. Слід також відмітити, що члени даних колективів беруть активну участь у різноманітних екологічних природоохоронних акціях: «День юного натураліста», «До чистих джерел», «За чисте довкілля», «Збережемо зелені красуні», «Годівничка», «День зустрічі птахів», «Майбутнє лісу у твоїх руках», «Посади своє деревце», «Первоцвіти просять захисту», «Зробимо Україну чистою» тощо.

Через засоби масової інформації, наукові конференції, виступи юннати проводять роз'яснювальну роботу з місцевим населенням про заборону випалювання трави, випасання худоби, збирання рідкісних рослин на букети в заповідних територіях.

Останнім часом набувають розвитку масові форми екологічної просвіти такі як екотеатри, лекторії та екологічні агітбригади. Оригінальні театралізовані дійства колективів екологічної просвіти здатні сколихнути екологічну свідомість суспільства, винести на громадський суд негативні сторони людського спілкування з природою.

7. Робота на НДЗД та робота учнівських трудових аграрних об'єднань, виробничих бригад.

В 2020 році в освітніх закладах області значна увага приділялася підвищенню ефективності роботи на навчально-дослідних земельних ділянках, пошуку нових форм і методів трудового навчання та виховання учнівської молоді, виховання в них глибокого інтересу і любові до праці на

землі, орієнтації на вибір професії, пов'язаних з біологією, екологією і сільськогосподарським виробництвом.

За статистичними даними при 788 освітніх закладах області функціонує близько 466 учнівських навчально-дослідних земельних ділянок, з них 288 НДЗД відповідає Положенню про них. В порівнянні з минулим роком кількість НДЗД зменшилась на 3, у зв'язку з оптимізацією навчальних закладів та створенням об'єднаних територіальних громад.

Основними напрямками діяльності школярів на НДЗД є проведення дослідів з урахуванням актуальності тематики у відповідності з навчальними програмами та інтересами учнів. Робота на навчально-дослідних земельних ділянках в основу яких покладена дослідницька робота, сприяє збагаченню знань і творчому розвитку учнівської молоді, привчає застосовувати одержані теоретичні знання на практиці, розвивати пізнавальний інтерес, логічне мислення та навчитися застосовувати отримані знання з біології та сільського господарства на практиці.

Аналіз одержаних результатів показав, що найкраще дослідницька робота учнівської молоді організована і проводиться на навчально-дослідних земельних ділянках закладів освіти Калинівського, Гайсинського, Ямпільського, Оратівського, Тростянецького, Тульчинського районів, Вінницької обласної станції юних натуралістів, де школярі під керівництвом досвідчених педагогів працювали над створенням аграрних проектів розвитку учнівських навчально-дослідних земельних ділянок, оволодівали сучасними екологічно безпечними технологіями вирощування сільськогосподарських культур, впроваджували результати досліджень у практику сільськогосподарського виробництва, створювали колекційні фонди посадкового та насінневого матеріалу, приймали участь в обласних та Всеукраїнських масових заходах експериментально - дослідницького спрямування.

В умовах міст області учнівська навчально-дослідна земельна ділянка складається, як правило, з квітково-декоративного, дендрологічного,

колекційного відділків. Закладання овочевої і польової сівозміни в навчальних закладах залишається проблематичною із-за відсутності земельної площі.

В усіх закладах освіти, де функціонують навчально-дослідні земельні ділянки, робота учнів організовується відповідно до річного плану, який складається на календарний рік та затверджується на педагогічній раді навчального закладу, розробляються календарно-тематичні плани, де чітко визначається тема, мета, зміст дослідницької роботи, зв'язок з навчальними програмами.

В 2020 році активізувалась робота на НДЗД в «ДНЗ – ЗОШ I-II ступенів» с. Кожанка Оратівського району. Школярі закладу підтримують тісні зв'язки місцевим господарством «Промінь» з питань сортовивчення польових культур та обґрунтованих методів ведення екологічного землеробства. Засади органічного землеробства школярі району втілюють на пришкольній ділянці:

- зведено до мінімуму використання хімічних препаратів;
- використання плоскорізів для обробітку ґрунту;
- компостування, внесення мікробіологічних препаратів, органіки та фітопрепаратів.

Практично вся сільськогосподарська продукція вирощена на ділянках є екологічно чистою. Даний заклад з року в рік є активними учасниками Всеукраїнського конкурсу-огляду навчально-дослідних земельних ділянок і щорічно отримують призові місця на обласному та Всеукраїнському рівнях.

Навчально-дослідна земельна ділянка комунального опорного навчального закладу «Краснопільська ЗШ I-III ступенів Краснопільської ОТГ» Гайсинського району є однією із кращих в області та Україні. На належному науковому рівні проводиться дослідницька робота на НДЗД з вивчення перспективних сортів польових і овочевих культур, чітко відокремлені варіанти і повторності. Досліди проводяться за завданням вчених кафедри селекції та насінництва Уманського національного аграрного

університету та місцевого агропідприємства «Зернопродукт». Зав. ділянками систематично організовує уроки-зустрічі з спеціалістами, новаторами сільськогосподарського виробництва для засвоєння нових знань, їх узагальнення і систематизації.

Навчально-дослідна земельна ділянка закладу визначена методичним експериментальним майданчиком з координації та організації дослідництва в освітніх закладах області, має велике пізнавальне та виховне значення. Закладаючи різноманітні досліді і проводячи спостереження, юннати на практиці ознайомлюються з різноманіттям рослин свого краю, виявляють кращі сорти польових, овочевих, кормових, плодово-ягідних культур, кращі способи їх вирощування, роблять посильний внесок у справу розповсюдження нових, господарсько-цінних культур, сприяють поширенню новітніх досягнень науково-дослідних установ.

Навчально-дослідна земельна ділянка Вінницької обласної станції юних натуралістів, займає площу 0.70 га, відповідає вимогам «Положення», має всі відповідні відділи. В 2020 у році на навчально-дослідній земельній ділянці закладу закладено більше 130 науково-обґрунтованих дослідів з актуальною тематикою та виробничим спрямуванням в умовах адаптивного карантину. Заслуговує на увагу впровадження дослідництва у відділі біології та сільського господарства.

З метою покращення ефективності роботи на учнівських НДЗД у Вінницькій обласній станції юних натуралістів та районних відділах освіти проводились семінари для методистів районних, міських станцій юних натуралістів, методистів районних відділів освіти, керівників гуртків, на яких розглядалися питання з впровадження дослідництва, а саме: «Експериментально-дослідницька діяльність на учнівських НДЗД», «Профорієнтаційна робота учнівської молоді», «Мотивація гуртківців до науково – дослідницької діяльності» та інші. Насичені програми семінарів збагатили досвід учасників і дали можливість показати власні напрацювання під час проведення круглих столів.

Для підвищення ефективності навчально-виховного процесу позашкільні заклади еколого-натуралістичного профілю співпрацюють з вищими навчальними закладами, науковими установами, науковцями та спеціалістами біосферних заповідників та національних природних парків, бібліотеками, музеями, загальноосвітніми та позашкільними навчальними закладами, аграрними господарствами. Взаємовідносини регулюються підписанням угод про спільну діяльність і партнерство.

Інтеграція з науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами розширює можливості в науково-дослідній роботі, допомагає у проведенні різноманітних заходів експериментально – дослідницького спрямування. В області налагоджена співпраця з Подільською дослідною станцією садівництва ІС НААНУ, Державним підприємством «Дослідне господарство «Артеміда» Інституту картоплярства НААНУ, Уладово-Люлинецькою та Ялтушківською дослідно-селекційними станціями Інституту біоенергетичних культур та цукрових буряків НААНУ, Вінницьким національним аграрним та Донецьким університетами, Вінницьким державним педагогічним університетом.

Вищі навчальні заклади та науково-дослідні установи надають не тільки кваліфіковану інформаційну підтримку, але й практичну допомогу під час проведення науково-практичних конференцій, тематичних виставок, методичних об'єднань, педагогічних рад, психолого-педагогічних засідань, семінарських занять та ін.

Дуже тісна співпраця з науковцями Вінницьким національного аграрного університету, які надають консультаційну та практичну допомогу з дослідної справи (профільна література, методика закладання дослідів) педагогам та учнівські молоді закладів освіти області.

Науковці Донецького національного та Вінницького державного педагогічного університетів допомагають у роботі з обдарованою молоддю та інтелектуально обдарованими вихованцями зокрема, розробка діагностичного інструментарію, виявлення, розвиток та підтримка

обдарованих дітей.

В перспективі плануємо розширити коло таких установ, щоб якомога більше закладів такого спрямування залучилися до співпраці.

Робота аграрних учнівських об'єднань, учнівських виробничих бригад та інших форм учнівських трудових об'єднань старшокласників

Виховання творчого, працюючого, знаючого господаря землі з баченням перспективи розвитку села і сільськогосподарського виробництва – одне із завдань сучасної школи. Педагоги закладів освіти області постійно удосконалюють та по-сучасному організують систему трудового виховання учнів..

За статистичними даними, в навчальних закладах області функціонує 2 учнівських виробничих структурованих бригади (наявність землі, технічних засобів обробітку ґрунту, виробниче навчання протягом календарного року), площа землі у постійному користуванні яких складає близько 2,5 га, 1 трактор застарілих моделей з 100% амортизацією, 3 сучасних міні-тракторів, 6 комплектів технічних засобів обробітку ґрунту.

Крім цього, в області функціонує 234 трудових аграрних об'єднань створених на базі учнівських навчально-дослідних земельних ділянках та 60 ланок учнівської молоді. Понад 1.5 тис юнаків і дівчат працюють у ланках овочівників, рослинників, садоводів, тваринників, ландшафтних дизайнерів, які обробляють близько 112,8 га землі, з них, площі орендованих земель складають близько 70 %.

Найкраще організована робота в учнівських трудових аграрних об'єднаннях в освітніх закладах Гайсинського, Оратівського, Тульчинського, Літинського, Ямпільського, Барського, Хмільницького, Немирівського , Козятинського та Калинівського районів.

Учнівська виробнича бригада ***«Лідер» Краснопільської СЗШ І-ІІІ ступенів*** Гайсинського району визнана однією із кращих в області та

Україні. Створена УВБ школи за спільним рішенням дирекції закладу та адміністрацією ЗАТ НВО «Зернопродукт МХП» у 2002 році. Учнівська виробнича бригада складається із ланок, на чолі яких є ланкові, а всією бригадою керує бригадир(керівник). За бригадою була закріплена окрема земельна ділянка в місцевому сільськогосподарському підприємстві та паралельно велася робота на шкільній навчально-дослідній земельній ділянці. Щорічно члени УВБ ознайомлюються з сівозмінами полів і колективно вирішують які культури вирощувати. Місцеве господарство забезпечує бригаду необхідними технічними засобами, насіннєвим та посадковим матеріалами, добривами.

Упродовж 2020 року учнівська виробнича бригада працювала над такими питаннями:

- Вивчення перспективних сортів картоплі;
- Вплив попередника на врожай озимого ячменю;
- Ефективність способів сівби на врожай квасолі.

Науково-дослідницькі роботи учні щорічно презентують на обласних та Всеукраїнських профільних науково-практичних конференціях, зльотах та виставках. Так, у 2020 році в он-лайн форматі учнівська виробнича бригада школи брала участь у Всеукраїнському зльоті учнівських виробничих бригад та трудових аграрних об'єднань в м. Київ.

Робота об'єктів захищеного ґрунту

Теплиці є базою для здійснення ефективної практичної, науково-дослідницької роботи у закритому ґрунті вихованців позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів.

Наявність захищеного ґрунту в навчальних закладах дає змогу краще організувати лабораторні та практичні роботи з біології рослин,

квітникарства, овочівництва, садівництва, забезпечує уроки достатньою кількістю навчального та роздаткового матеріалу, дає можливість проводити навчальні досліди з рослинами. В теплиці та парниках учні ознайомлюються з елементами мікроклімату і методами управління режимом тепла, світла, мінерального та повітряного живлення рослин, вирощується посадковий матеріал квітково-декоративних рослин та овочевих культур. У теплицях планово здійснювався догляд за рослинами, розмноження та поповнення видового складу.

За статистичними даними, при освітніх закладах Вінницької області нараховується 16 теплиць та 402 об'єкти захищеного ґрунту (парники, розсадники). В порівнянні з 2019 роком, зменшилася кількість теплиць на 1. У зв'язку з відсутністю фінансування 2 шкільні теплиці в Хмільницькому районі не відремонтовано, тому використовувати їх заборонено. Вісім теплиць використовуються за призначенням протягом календарного року, решта – лише в ранньовесняний період, коли для обігріву використовується сонячна енергія.

Найкраще організована робота в об'єктах захищеного ґрунту в освітніх закладах Бершадського, Хмільницького, Тульчинського, Немирівського районів, міста Ладижина та Вінницької обласної станції юних натуралістів.

Заслуговує на увагу робота лабораторії закритого ґрунту Вінницької обласної станції юних натуралістів.

Лабораторія закритого ґрунту /завідуюча Слободяник Т.В./ загальною площею 233 кв. м. включає теплицю та парники площею 182,9/110,4 кв. м.

Колекція кімнатних рослин є найбільшою з позашкільних закладів області і налічує 2000 екземплярів гарноквітучих та декоративно - листяних рослин та 1900 екземплярів кактусів та сукулентів.

Вирощування кімнатних рослин та догляд за ними, є чи не найулюбленішою справою школярів. Робота в об'єктах закритого ґрунту формує у школярів спостережливість, виховує трудові навички, естетичні смаки. Тому, учні які захоплюються вирощуванням кімнатних рослин мають

змогу, відвідувати гурток «Квітникарі закритого ґрунту». Досліди та спостереження, що їх проводять юннати, засвідчують, що керувати період цвітіння пуансетії, збільшити розміри квітки, щепити кактус, можна лише за певних умов та наперед продуманим планом. З цією метою проводиться з гуртківцями цікава експериментальна та змістовна науково-дослідна робота за наступною тематикою: «Дослідження впливу стимуляторів росту на укорінення стеблових живців фікусів», «Щеплення апельсинів, лимонів», «Можливість вирощування тропічних рослин з насіння», «Дослідження впливу ґрунтосумішів на якість укорінення стеблових живців анони колючої», «Дослідження впливу різних стимуляторів росту на вкорінення стеблових живців бугенвілії оголеної».

Цікаві результати здобуті гуртківцями, фіксуються в щоденниках дослідницької роботи, а окремі досліди завершує дослідницька робота.

Протягом 2020 року, проведено 21 дослід.

Систематично на базі тепличного господарства закладу проводяться практичні заняття таких гуртків закладу: «Квітникарі закритого ґрунту», «Кімнатне квітництво», «Кімнатні рослини», «Горшечкові рослини», «Квіти навколо нас», «Юні ботаніки», «Юні рослинники», «Юні овочівники», «Любисток» та ін.

Для покращення роботи в об'єктах закритого ґрунту протягом 2020 року було підготовлено до друку збірку матеріалів «Застосування інноваційних освітніх технологій під час роботи з гуртківцями в умовах захищеного ґрунту

проведено семінар – практикум для керівників гуртків на тему: «Виготовлення Ем – препаратів в домашніх умовах», підготовлено методичні рекомендації по проведенні лабораторно – практичних робіт та дослідницької роботи в теплиці, надано 12 консультацій учителям біології шкіл, методистам та вихователям дошкільних установ, керівникам гуртків позашкільних закладів по агротехніці вирощування, способам та термінам розмноження, способами боротьби з шкідниками і хворобами.

Протягом року проведено 12 пізнавальних екскурсій для гуртківців закладу, учнів шкіл м. Вінниці та області.

У тепличному господарстві планово здійснювався догляд за рослинами, розмноження та поповнення видового складу.

Протягом року було вирощено - 200 екземплярів кімнатних рослин.

Тепличним господарством надано шефську допомогу в озелененні приміщень:

Вінницької обласної станції юних натуралістів; центру допомоги воїнів АТО та їх родин «Мольфар», Комунального закладу "Загальноосвітню школи I-III ст. №26 Вінницької міської ради"; Загальноосвітньої школи I-III ступенів №4 імені Д. Менделєєва Вінницької міської ради; Турківської ЗОШ I-III ст.

Було проведено ярмарку по продажі кімнатних рослин для допомоги онкохворим дітям.

Результатом роботи в навчальній теплиці є перемога вихованців гуртка «Квітникарі закритого ґрунту» (керівник Слободяник Т.В.) 1 місце у Всеукраїнському конкурсі - огляді навчальних теплиць «Дивовижна теплиця», також одержали I місце у Всеукраїнському конкурсі внутрішнього та зовнішнього озеленення «Галерея кімнатних рослин», I місце у Всеукраїнській трудовій акції «Плекаємо сад», III місце у Всеукраїнському конкурсі з флористики та фітодизайну «Осінній розмай».

Впродовж року знято 2 телепередачі для Всеукраїнської ранкової програми «Ранок на суспільному» та 8 телепередач «Веранда» телеканал UA. Вінниця, про догляд, розмноження та шкідників кімнатних рослин. В ролі експерта програми виступала Слободяник Т.В. – завідувач лабораторії закритого ґрунту.

Розсадою овочевих культур, лікарських рослин, квітково – декоративних рослин були озеленені клумби та ділянки закладу.

Також була проведена наступна господарська робота:

- Підживлення рослин мінеральними та органічними добривами;

- Зроблено капітальний ремонт теплиці;
- Вирощувались каліфорнійські черви для отримання біогумусу – органічного добрива, для підживлення кімнатних рослин.
- Закладалась компостна яма з використанням ефективних мікроорганізмів (Байкал ЕМ-1), з метою подальшого використання гумусу в ґрунтових стелажах.

8. Аналіз роботи гуртків та творчих учнівських об'єднань екологічного, біологічного, квітково-декоративного, народознавчого, сільськогосподарського спрямування області.

У сучасному освітньому просторі проблеми виховання учнів залишаються найважливішими для діяльності позашкільних навчальних закладів.

Протягом 2020 року Вінницька обласна станція юних натуралістів, виконуючи завдання державної політики в галузі освіти, з метою підвищення якості забезпечення доступності позашкільної освіти незалежно від віку, здібностей та уподобань дітей та учнівської молоді працювала над розширенням мережі гуртків, наукових товариств, юнацьких секцій, ДЕП.

В закладі працювало 137 гуртків за 50 профілями, якими охоплено 1900 дітей. Форми діяльності різноманітні: клуби наукові товариства, профільні школи, факультет громадських професій, екологічні асоціації, екологічні театри, студії, ансамблі народної музики.

В звітному році з метою широкого охоплення дітей та молоді гуртковою роботою і забезпечення доступності позашкільної освіти всім бажаним дітям 98 гуртків працювали на базі:

- 2 дошкільних навчальних закладів;

- 14 закладів освіти міста Вінниці;
- Гайсинського БДТ;
- Школи-інтернат для дітей з вадами слуху;
- КЗ «ВНВК: СЗШ I-III ст. - ДНЗ ВМР»;
- Вінницького гуманітарного педагогічного коледжу;
- 25 сільських ЗОШ I-III ст. Вінницької області;
- ВДПУ ім. Коцюбинського.

У звітному році на обласній станції юних натуралістів творчі учнівські об'єднання за освітнім рівнем були розподілені відповідно вікових особливостей та тривалості гуртків кожного рівня.

30% всіх гуртківців обласної станції юних натуралістів учні початкових класів та дошкільники. Об'єднуючись у гуртки початкового рівня розвитку, вони виявляють свої творчі здібності, інтереси, засвоюють основи знань природничих дисциплін. Здебільшого це гуртки «Юні друзі природи», «Юні натуралісти», гурток «Первоцвіт», «Англійська для природолюбів», та інші.

Основна кількість гуртківців – 40% складають учні середнього шкільного віку. В цей період вони цікавляться різноманітними напрямками роботи. Деякі з учнів цього віку відвідують по два напрями.

Гуртки основного рівня закладу працювали у звітному році за 35 профілями, що сприяло поглибленню і розширенню знань учнів з основ еколого-біологічних наук, формуванню вмінь використовувати отримані знання в практичній роботі.

Більше 30% гуртківців станції юннатів складають учні старшого шкільного віку, які не один рік відвідують заклад і мають стійкий інтерес до природи і занять, пов'язаних з її вивченням, до формування практичних умінь та навичок на основі наукових знань з еколого-біологічних наук. Старшокласники відвідують гуртки «Факультет громадських професій»; «Школа фітодизайну», клуб «Любисток».

Вищий освітній рівень гуртків станції юних натуралістів є базовою

підготовкою гуртківців до практичної, дослідницько-пошукової, експериментальної діяльності, підготовки їх до навчання у вищих навчальних закладах, МАН, профільних школах.

Одним з кращих гуртків вищого рівня відділу біології та сільського господарства в минулому році був гурток «Біологія людини» (керівник Лускало О.А.)

Мета та основний зміст роботи гуртка – сформуванню цілісного уявлення про будову та функції організму людини. Тематика даного курсу дає можливість повторити, засвоїти будову, функції та сучасні механізми діяльності функціональних систем організму (газотранспортної, травної, обміну речовин та енергії, екскреторної) з урахуванням вікових особливостей та у порівнянні з особливостями життєдіяльності тварин, а також зрозуміти адаптаційні можливості людини до фізичних навантажень, гіпоксії тощо.

Одним із важливих завдань роботи гуртка – сформуванню структурно-функціональний підхід до вивчення організму людини, забезпечити поглиблене вивчення анатомії та фізіології людини, систематизувати базові знання, а також сформуванню навички самостійного опрацювання наукової літератури, формулювання власної думки, що в подальшому забезпечить написання науково-дослідницьких робіт.

У роботі гуртка систематично застосовувались інноваційні, нетрадиційні форми і методи навчання, що сприяли кращому засвоєнню навчального матеріалу. Впроваджуються форми «Stem-освіти», як формуючої основи профорієнтаційної роботи у позашкільній та інтегрованих заняттях гуртка. Вихованці гуртка є слухачами природничого територіального відділення МАН.

Великої уваги у роботі гуртка приділяється і здоровому способу життя юннатів і як результат вихованці гуртка проводять дослідження в рамках обласного тижня «Молодь за здоровий спосіб життя», туристичні походи до водойм та лісу.

Протягом року вихованці були активні у Всеукраїнських конкурсах та трудових акціях:

Гурток «Екологія Землі» (керівник Побережнюк І.Г.) . працював на базі обл. СЮН. Вихованцями гуртка були учні 9-10 класів ЗШ I-III ст. №№ 1, 4, 12, 32.

Програмою гуртка передбачено: ознайомлення гуртківців з основними екологічними поняттями, з'ясування екологічних проблем рідного краю та причини їх виникнення; вивчення рослинного та тваринного світу; моніторинг стану води, повітря, ґрунту; формування наукового світогляду гуртківців, набуття ними навичок самостійного вивчення природно-географічних дисциплін. Значна частина занять гуртка – екскурсії, практичні заняття та дослідницька робота в природі.

Гуртківці активні учасники природоохоронної роботи в закладі та в місті; постійні учасники природоохоронних акцій та операцій: «Годівничка», «Джерело», «Ялинка для звірят», «Посади дерево», «Навчальна екологічна стежина», «Первоцвіт», «Опале листя» та інші.

Протягом року вихованці гуртка «Екологія Землі» проводили сезонні фенологічні спостереження на П'ятничанській екологічній стежині та вивчення слідів життєдіяльності зубра європейського у Хмільницькому лісництві.

За результатами експедиційних походів, вихованці взяли участь у Всеукраїнському форумі учнівської та студентської молоді «Дотик природи».

Свою роботу вихованці гуртка постійно висвітлюють на телебаченні, зокрема в програмі «Екосвіт» ВДТ. Так, в грудні місяці за участі вихованців гуртка була знята програма «Екосвіт» на тему «Соціологічне опитування. Сортування сміття»

Серед гуртків середнього рівня відділу декоративного квітництва та ужитково-прикладного мистецтва заслуговує на увагу гурток «Фольклорно-етнографічний гурт «Бохоняни» (керівник Іванькова О.В.).

Робота фольклорного колективу має багато граней. Це насамперед, вивчення і збереження народно-пісенної творчості, танцювального мистецтва та гри на народних інструментах, обрядів і звичаїв, дитячого фольклору, народно прикладного мистецтва, а також відтворення (виконання) кращих зразків фольклору. Його різножанровість збагачує дітей, розвиває їх самодіяльну творчість і фантазію.

Колектив вивчає і пропагує кращі вокальні зразки народної творчості, виконуючи їх у народно пісенному стилі, який відрізняється від академічного відкритим звуком. Робота колективу здійснюється за принципами інтеграції загальної середньої та позашкільної освіти, здійснення поза предметних зв'язків. Заняття доповнюють базові знання з музики, співу, народознавства, історії.

Діти на заняттях знайомляться з історією виникнення декоративно-прикладного мистецтва, з його новими тенденціями та різновидами, розвиток вміння творчо, з фантазією підходити до виконання завдання, формування пошуку шляхів до самореалізації й самоствердження гармонійно розвиненої особистості з творчими здібностями й практичними навичками.

Робота гуртка спрямована на виховання в учнів національної самосвідомості, почуття прекрасного, любові до рідного краю. В процесі роботи гуртка відбувається формування компетентностей особистості на основі вивчення та засвоєння творчої спадщини.

У роботі гуртка систематично застосовуються нетрадиційні методи та форми роботи, які сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу. Гуртківці є активними учасниками:

- пісенних фестивалів, свят, флешмобів, театралізованих дійств: Різдвяні «Віншування», свято «Колодія», «Весна днем красна»;
- благодійних заходів для вихованців шкіл, інтернатів міста та району наприклад Благодійна акція «Писанка єднає».
- є координаторами обласної інклюзивної проект-естафети «Подаруй краплину творчості».

- практикують в своїй роботі проведення виїзних заходів у Вінницький будинок пристарілих, Спілку АТО.
- є постійним учасником творчих майстерень відділу декоративного квітництва та ужитково-прикладного мистецтва, щорічної обласної виставки-звіту дитячої творчості «Країна юних майстрів».

Вихованці гуртка неодноразово отримували переможні місця в обласних та всеукраїнських конкурсах. Це такі, як: «Новорічна композиція», «Український сувенір», «Осінні фантазії», «Збережемо зелену красуню».

У 2020 році в навчальних закладах області працювало 985 гуртків різних форм фінансування натуралістичного, екологічного спрямування, де поглиблювали свої знання відповідно до своїх здібностей та інтересів 10550 дітей.

У позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного спрямування працювали гуртки та інші творчі об'єднання біологічного, екологічного, сільськогосподарського, квітково-декоративного, декоративно-прикладного профілів. На обласній, районних та міській СЮН працювали 218 гуртків, в яких навчались 3054 гуртківців.

В школах області у 2020 н. році працював 741 гурток еколого-натуралістичного спрямування, в яких навчалися та поглиблювали свої знання 7496 вихованців.

Найбільша кількість еколого-натуралістичних гуртків у звітному році була в Барському, Бершадському, Калинівському, Козятинському, Могилів-Подільському, Оратівському, Погребищенському, Тиврівському, Тульчинському, Хмільницькому, Чечельницькому, Ямпільському районах та містах Вінниця, Жмеринка, Калинівка, Могилів-Подільський.

У 2020 н. році учнівські творчі об'єднання закладів освіти області еколого-натуралістичного напрямку працювали за 52 профілями: природознавство, охорона природи, екологія, біологія, хімія, географія,

фітотерапія, квітництво, фітодизайн, флористика, бджільництво, зоологія, орнітологія, ентомологія, садівництво, лісництво, ботаніка, основи біохімії, рослинництво, овочівництво, краєзнавство, біологія людини тощо.

За найбільшою кількістю профілів працювали еколого-натуралістичні гуртки у закладах освіти Тульчинського (19), Хмільницького (17), Калинівського (15), Бершадського (13), Погребищенського, Козятинського, Тиврівського, Оратівського (12), Крижопільського, Могилів-Подільського, Чечельницького районів, міст Вінниця, Могилів-Подільський, Жмеринка (11).

Кількість гуртків

біологічного, екологічного, сільськогосподарського, квітково-декоративного, декоративно-прикладного профілів, інших творчих об'єднань учнів (початкового, основного, вищого рівнів) у позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного спрямування

№ з/п	СЮН /ЕНЦ	Напрямок роботи гуртків	Кількість груп	Вікова категорія			Кількість учнів
				Мол.	Сер.	Ст.	
1.	Вінницька обласна СЮН	біологічний	39	160	120	140	440
		екологічний	40	336	279	121	765
		сільськогосподарський	13	60	75		135
		декоративно-ужитковий	14	65	36		115
		квітково-декоративний	31	141	71		225
		нетрадиційні нові форми	10	51	39	131	230
		Всього		147	813	695	392
2.	Чечельницька районна	біологічний	2	32			32
		екологічний	18	177	101		278
		сільськогоспо					

	СЮН	дарський					
		декоративно-ужитковий	7	60	45		105
		квітково-декоративний					
		нетрадиційні нові форми	1		15		15
	Всього		28	269	161		430
3.	Бершадська районна СЮН	біологічний	1		14		14
		екологічний	14	103	78	30	211
		сільськогосподарський	1		13		13
		декоративно-ужитковий	4	24	28		52
		квітково-декоративний	2		27		27
		нетрадиційні нові форми	1		15		15
		Всього		11	39	97	15
4.	Тульчинська районна СЮН	біологічний	7	90	15		105
		екологічний	3	50			50
		сільськогосподарський	1		15		15
		декоративно-ужитковий					
		квітково-декоративний	6	45	40		85
		нетрадиційні нові форми					
		Всього		17	185	70	
5.	РКПНУ	біологічний	3	40	20		60

«Станція юннатів» Хмельницької районної ради	екологічний	8	45	99	21	165
	сільськогосподарський					
	декоративно-ужитковий	2	20	19		39
	квітково-декоративний	1	22			22
	нетрадиційні нові форми	1		22		22
Всього		15	127	170	21	308
Всього		218	1433	1193	428	3054

Робота творчих учнівських об'єднань з флористики, квітникарства та фітодизайну в області

Одним із важливих завдань закладів освіти області у 2020 році залишалась активізація творчої, пізнавальної, трудової діяльності учнівських і педагогічних колективів, спрямованої на благоустрій території навчальних закладів та виховання у дітей бажання творити красу.

У 2020 році у школах та позашкільних закладах області працювали 101 гурток декоративного квітництва за профілями: 74 – квітникарство, 17 – флористика, 10 – фітодизайн, в них удосконалювали свої знання 1482 вихованця. 41 гурток декоративного квітництва працювали на бюджетній основі, 60 – на громадських засадах.

Активно працювали у 2020 н. році гуртки з квітникарства, флористики, фітодизайну у Калинівському, Крижопільському, Могилів-Подільському, Погребищенському, Тульчинському, Тиврівському, Тростянецькому, Хмельницькому районах та м. Ладижин.

Не зважаючи на зменшення кількості учнів в закладах освіти області, вдалося зберегти кількість учнівських творчих об'єднань з квітникарства,

флористики та фітодизайну в більшості районів області і мережу гуртків даних профілів в області.

В Глибочанській СЗШ І-ІІ ст. Тростянецького району працює гурток «Світ кімнатних рослин» на заняттях якого школярі доглядають у вільний від уроків час за квітниками та 430 кімнатними рослинами. Щорічно висівають однорічні квіти: чорнобривці, айстри. Доглядають за багаторічними: ірисами, тюльпанами, нарцисами, трояндами. В кожній класній кімнаті є галерея квіткових рослин: бальзаміни, хлорофітуми, квасениці, пеларгонії та інші. Метою гуртка «Квітникарство» Тростянецької СЗШ І-ІІІ ст. № 2 є виховання бережливого ставлення до природи, виховання любові до рідного краю, ознайомлення з особливостями догляду за рослинами. Члени гуртка «Флористика» Гордіївської СЗШ І-ІІІ ст. працюють над дослідницькою роботою з квітникарства «Декоративні квіти та умови їх вирощування». Учні Тростянецької СЗШ І-ІІІ ст. на заняттях гуртка «Флористи» навчаються вирощувати розсаду, доглядати за квітниками, знайомляться з видами флористики та технікою виготовлення композицій із природних і штучних матеріалів, організовують та беруть участь у різноманітних виставках, конкурсах.

У Погребищенському районі у 2020 році активно працювали 5 гуртків квітково-декоративного напрямку: «Квіти навколо нас», «Юні квітникарі», «Дизайн території», «Зелене мереживо». Крім того, у плани роботи більшості гуртків еколого-натуралістичного спрямування включено розділ «Квітництво». Впорядкуванню шкільних територій приділяється належна увага. Зразками озеленення і дизайну пришкільних територій і шкільних приміщень були: Погребищенська ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Дзюньківська ЗОШ І-ІІІ ст., Новофастівська ЗОШ І-ІІІ ст., Очеретнянська ЗОШ І-ІІІ ст., Павлівська ЗОШ І-ІІ ст., Саражинецька ЗОШ І-ІІ ст., Сніжнянська ЗОШ І-ІІ ст.

Велике розмаїття квітів зростає в Сніжнянській ЗОШ І-ІІ ст. як на території, так і в приміщенні. Тут створено колекції кактусів, бегоній, фіалок, фікусів. Юні квітникарі Погребищенської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 під керівництвом

Вінської О.І. вивчають видовий склад місцевих квітів, знайомляться з квітковими рослинами інших країн, набувають навичок по догляду за квітами. Учні шкіл підтримують тісні зв'язки з місцевими квітникарями-аматорами, обмінюються насінням і розсадою, вирощеною у власних парниках. Добрі результати роботи платних гуртків «Зелене мереживо» та «Дизайн території», які діють у Дзюньківській ЗОШ І-ІІІ ст.

Активно працював гурток «Хризантема» у СЗШ І-ІІІ ст. № 2 с. Городківка Крижопільського району (керівник – Работя С.Г.). Учні висадили та доглядали за 500 кімнатними рослинами різних видів та 5 видів хризантем на прилеглий території школи. Учні вивчають: походження рослин, умови догляду за ними, їх розмноження. Члени гуртка двічі на місяць проводять відкриті засідання для учнів школи. Цікавими були засідання на теми: «Мій улюбленець», «У далекій пустелі», «Я виріс із насінини», «Краса врятує світ». Членами гуртка висаджено квіти на клумбах біля школи, біля власного будинку.

Гуртківці займаються дослідницькою роботою за тематикою: «Світловий режим, як фактор впливу на прискорення вигонки гіацинтів та тюльпанів», «Підбір рослин для вертикального озеленення», «Вибір рослин та способів обробки рослинного матеріалу для певного методу засушування», «Вплив підживлення органічними речовинами на ріст та період цвітіння кімнатних рослин» та ін.

Відповідно до плану всеукраїнських та міжнародних масових заходів з учнівською молоддю та плану роботи Вінницької обласної станції юних натуралістів у 2019-2020 навчальному році на базі закладу проходили обласні етапи Всеукраїнських масових заходів квітково-декоративного напрямку:

- трудова акція «Парад квітів біля школи»;
- конкурс-огляд внутрішнього озеленення «Галерея кімнатних рослин»;
- новорічно-різдвяна виставка «Новорічна композиція»;

- конкурс з квітництва та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна»;
- конкурс флористики та фітодизайну.

З метою активізації пізнавальної творчої діяльності, формування екологічного мислення, естетичних смаків, розвитку культури озеленення території навчальних закладів, активізації трудової діяльності учнівської молоді в закладах освіти області протягом року проводилась трудова акція **«Парад квітів біля школи»**.

Згідно Положення трудової акції учні працювали над виконанням завдань:

- вивчення природи місцевості та особливостей використання зелених насаджень з метою озеленення територій;
- ознайомлення з сучасними технологіями ландшафтного дизайну;
- залучення школярів до розробки проектів благоустрою навчальних закладів;
- практичне впровадження даних проектів на територіях шкіл;
- залучення учнів до впорядкування і озеленення територій навчальних закладів та закладів соціальної сфери.

В рамках трудової акції учні працювали над створенням проектів та здійснювали практичну роботу з благоустрою територій навчальних закладів, знайомились із сучасними технологіями ландшафтного дизайну та зеленої архітектури, вивчали різновиди дерев, кущів, квітково-декоративних рослин, що використовуються в озелененні, проводили дослідницьку роботу з квітництва.

У 2020 році в обласному етапі Акції взяли участь 16 закладів загальної середньої освіти із 10 районів області та 4 міст; 5 закладів позашкільної освіти. Найактивнішими у виконанні завдань Акції були педагогічні та учнівські колективи закладів освіти Калинівського, Козятинського, Оратівського, Бершадського, Чечельницького, Тульчинського, Тиврівського, Гайсинського районів; міст Могилева-Подільського, Жмеринки, Козятина; Іванівської, Іллінецької, Дашівської

ОТГ; Бершадської, Чечельницької районних та Вінницької обласної станції юних натуралістів.

В рамках конкурсу-огляду «Галерея кімнатних рослин» педагогічні та учнівські колективи шкіл та позашкільних закладів області працювали над втіленням проектів озеленення приміщень навчальних закладів, створення музеїв кімнатних рослин, розробкою власних проектів вивчення та догляду за кімнатними рослинами; здійснювали практичну роботу з озеленення приміщень навчальних закладів, класних кімнат, кабінетів, рекреаційних зон; підбирали кімнатні рослини відповідно інтер'єру приміщень, знайомились з історією розвитку кімнатного квітництва, умовами вирощування та догляду за кімнатними рослинами; проводили дослідницьку та пошукову роботу з квітникарства; створювали вірші, легенди, оповідання про кімнатні рослини; брали участь в масових заходах відповідної тематики.

За підсумками проведеної роботи у 2020 році в обласному етапі конкурсу взяли участь 12 загальноосвітніх закладів із 10 районів та 2 міст області; 5 позашкільних закладів.

Найактивнішими у виконанні завдань конкурсу були педагогічні та учнівські колективи закладів освіти Гайсинського, Могилів-Подільського, Тростянецького, Оратівського, Козятинського районів; міст Вінниці, Козятин, Калинівки; Іллінецької, Тульчинської, Дашівської ОТГ.

З метою пропаганди серед молоді бережливого ставлення до природи і збереження зелених насаджень у передноворічні дні, розвитку творчої ініціативи та пізнавальної діяльності молоді, формування практичних умінь та навичок учнів з виготовлення новорічно-різдвяних композицій, які символізують та відображають новорічно-різдвяну флористику з 15 грудня 2020 року на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів проходив обласний етап Всеукраїнської новорічно-різдвяної виставки «**Новорічна композиція**».

У Конкурсі взяли участь 210 учнів закладів освіти області з 23 районів та 6 міст області. Слід відмітити, що частина конкурсних робіт не

відповідала умовам Конкурсу, були відсутні елементи флористики, роботи не мали творчого новорічно-різдвяного характеру.

Найактивнішими були педагогічні та учнівські колективи закладів освіти Мурованопуриловецького, Шаргородського, Вінницького, Ямпільського, Хмільницького, Гайсинського, Барського, Тростянецького, Липовецького, Тульчинського районів; міст Вінниці, Ладижин, Козятин.

У квітні 2020 року проведено обласний відбірковий (заочний) етап Вінницькою обласною станцією юних натуралістів був проведений обласний відбірковий (заочний) етап Всеукраїнського конкурсу з квітництва та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна», в якому взяли участь 16 закладів загальної середньої освіти із 13 районів області та 2 міст; 6 закладів позашкільної освіти.

В ході Конкурсу діти працювали над створенням проектів та здійснювали практичну роботу з благоустрою територій навчальних закладів, ознайомились із сучасними технологіями в галузі ландшафтного дизайну та зеленої архітектури, вивчали різновиди дерев, кущів, квітково-декоративних рослин, що використовуються в озелененні, готували презентацію проектів (ескізів) озеленення території навчального закладу.

Найактивнішими у виконанні завдань Конкурсу були педагогічні та учнівські колективи закладів освіти Калинівського, Тульчинського, Козятинського районів; міста Жмеринка; Іллінецької, Дашівської, Іванівської ОТГ.

Національне виховання (народознавство, українознавство, конкурси)

На сучасному етапі розвитку України пріоритетним залишається національно-патріотичне виховання дітей та молоді як основоположне, що відповідає вимогам сучасності і закладає підвалини для формування

свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (*patria*) як запоруку власного особистісного розвитку.

Реалізуючи Концепцію національно-патріотичного виховання дітей і молоді (2015 р.), педагогічні колективи закладів освіти області сприяли формуванню у дітей та молоді національної свідомості шляхом організації еколого-натуралістичної, дослідницької, краєзнавчої, природоохоронної, просвітницької діяльності.

Цілеспрямований і ефективний процес виховання громадянина-патріота України здійснюється через систему виховних завдань, серед них головними є:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи.

Позашкільні заклади мають можливість більше приділити уваги вихованню дітей та молоді, зокрема національно-патріотичному. З метою прищеплення у гуртківців любові до природи, своєї рідної землі, народу, культури, історії до навчальних програм гуртків різних профілів інтегровані блоки додаткових знань – розділи «Народознавство» та «Громадянсько-патріотичне виховання та соціалізація особистості».

Основними формами організації національного виховання в закладах освіти області у 2020 році залишались:

- організація гурткової роботи народознавчого та краєзнавчого профілів;
- проведення пошуково-дослідницьких робіт з народознавства;
- профільна факультативна робота;
- проведення масових заходів народознавчого спрямування;

- організація роботи шкільних народознавчих, етнографічних, історико-краєзнавчих музеїв та світлиць;
- створення та розширення діяльності музеїв хліба та історії землеробства, куточків шанобливого ставлення до хліба;
- робота пошукових загонів з питань вивчення спадщини українського народу;
- створення козацько-молодіжних патріотичних організацій.

У загальноосвітніх та позашкільних закладах області створені музеї:

- краєзнавчі;
- народознавчі;
- етнографічні;
- музеї хліба;
- музеї історії землеробства;
- музеї історії села тощо.

Народознавчі світлиці, музеї, куточки, виставки в більшості районів області працюють в кожному закладі освіти. Вони є осередками виховної роботи та базою для проведення масових виховних заходів.

З метою виховання національного світогляду, любові та інтересу до народної творчості, народного мистецтва, залучення дітей та молоді до джерел та процесу творення українського народного мистецтва, стимулювання розвитку творчого пошуку, художнього смаку при виконанні робіт з використанням традиційних народних матеріалів і технік 14 грудня 2020 року на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів проходив обласний етап Всеукраїнської виставки-конкурсу **«Український сувенір»**. У Конкурсі взяли участь 197 учасників закладів освіти області.

Учасниками Конкурсу представлені такі роботи: зразки традиційних іграшок; копії стародавніх іграшок, збережених в родинах протягом декількох поколінь; предмети вжитку, що можуть бути зразками традиційної української сувенірної продукції; сучасні дизайнерські вироби, що відповідають поняттю "сувенір"; сучасні саморобні іграшки, сувеніри,

предмети вжитку, виготовлені спільно з батьками та родичами за давніми родинними традиціями (з приміткою "Скарбничка родинної творчості") .

Поряд з цим, частина конкурсних робіт не мала декоративно-ужиткового характеру, не відповідала умовам конкурсу.

З метою екологічного виховання дітей та молоді, формування у них шанобливого ставлення до народних традицій на базі Вінницької облСЮН було проведено обласний заочний відбірковий етап обласного етапу Всеукраїнського фестивалю «Скарбниця народної мудрості» (тема заходу **«Українська паляниця»**). В обласному етапі взяли участь 12 закладів загальної середньої освіти з 11 районів та 3 заклади позашкільної освіти. Учасниками заходу представлені такі конкурсні матеріали: сценарії та відеоролики проведення регіонального обряду , пов'язаних з природою; відео-огляд, презентації музеїв хліба та куточків бережливого ставлення до хліба (презентації, альбоми, видавнича продукція). Чотири команди області запрошені для участі у фінальному етапі конкурсу.

Національне виховання об'єднує усіх учасників навчально-виховного процесу, сприяє формуванню у дітей та утвердженню у педагогів і батьків національних та загальнолюдських цінностей, особистісних якостей, що притаманні громадянину України. Тісна співпраця з педагогів, дітей та їх батьків в ході занять, пошуково-дослідницької роботи, масових заходів, участі в обласних та всеукраїнських конкурсах сприяє формуванню справжніх патріотів, що люблять свою землю, свій рідний край.

Усі заходи, заплановані та проведені в звітному році, були наповнені громадянсько-патріотичним змістом, стверджують ідею спільності інтересів та взаємоповаги усіх громадян України, підтримують прагнення кожної особистості до духовного, інтелектуального, творчого та фізичного розвитку задля розквіту держави в цілому.

Наявність музеїв хліба (куточка)

Виховання у підростаючого покоління пошани до хліба, до людей праці, рідної землі є одним з основних завдань музеїв хліба, музейних кімнат та куточків економного шанобливого ставлення до хліба.

У 2020 навчальному році на базі загальноосвітніх та позашкільних закладів області функціонувало 8 музеїв хліба та історії землеробства, 36 музейних кімнат хліба, що створені при шкільних краєзнавчих музеях.

На базі музеїв хліба оформлено постійнодіючі виставки:

- дитячих малюнків «Хліб очима дітей»;
- предметів української хати ужиткового характеру (муляж української печі, інвентар до печі, старовинна хлібна діжа);
- української хустки під девізом «Хустка і хліб в обрядах поруч ідуть»;
- колекції зерна, колекції обрядового хліба (весільний коровай, обжинковий коровай, до народження дитини, проводів солдата в армію, для зустрічі гостей);
- колекції хлібів місцевих хліб заводів;
- колекції хлібів народів світу.

Експонати музеїв постійно поповнюються та поновлюються. Серед них: знаряддя вирощення та виготовлення хліба, дідухи, снопи злакових культур. Музеї відвідують учні та педагоги шкіл району, гуртківці закладу та їхні батьки.

Музеї хліба загальноосвітніх та позашкільних закладів області у 2020 навчальному році залишались базою для проведення масових виховних заходів: свят, виховних годин, годин спілкування, екскурсій, тематичних занять, вечорів пам'яті та зустрічей з очевидцями голодоморів, з ветеранами хліборобської слави. Робота музеїв хліба сприяла проведенню серед учнівської молоді дослідницької, пошукової роботи.

№	Назва музею	Район	Місце розташування музею
1.	Музей історії землеробства	Козятинський	с. Білопілля (стаціонарний)
2.	Музей хліба	Погребищенський	Бабинецька СЗОШ І-ІІІ ст.
3.	Музей історії землеробства	Тростянецький	Цибулівська СЗОШ І-ІІІ ст.
4.	Музей хліба	Тульчинський	Заріченська СЗОШ І-ІІ ст.
5.	Музей хліба	Хмельницький	РКПНУ "Станція юннатів" Хмельницької районної ради
6.	Музей хліба	Чечельницький	Районна СЮН
7.	Музей хліба	Іванівська ОТГ	Іванівська СЗОШ І-ІІІ ст.
8.	Музей хліба	Мурованокуриловецький район	Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» с.Жван

Куточки бережливого ставлення до хліба продовжували бути осередками еколого-народознавчої, виховної роботи в навчальних закладах області. В більшості районів області вони працюють в кожному закладі освіти.

У 2020 навчальному році на базі навчальних закладів області функціонували 528 куточків шанобливого та бережливого ставлення до хліба. Створені та реорганізовані вони при загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладах в народознавчих світлицях, кабінетах біології, класних кімнатах, їдальнях. Найактивніше вони працювали в закладах освіти Барського, Бершадського, Гайсинського, Вінницького, Іллінецького, Калинівського, Козятинського, Липовецького, Крижопільського, Мурованокуриловецького, Оратівського, Тульчинського, Тиврівського, Тростянецького, Хмельницького, Чечельницького, Шаргородського, Ямпільського районів та міст Жмеринка, Козятин.

Експозиції куточків хліба містять матеріали про історію, походження хлібних культур, виставки хлібобулочних виробів, літератури про хліб та

хліборобів. Куточки бережливого ставлення до хліба представлені розділами: «Хліб – усьому голова», «Хліб – народне добро, бережи його», «Хліб сьогодні», «У пам'ять про 33 рік», «Голодомор 1932-1933 рр.», «Чорна сторінка у житті людства», які розповідають учням про лихоліття 1932-33-х років.

Учнями зібрано зразки хлібних злаків, хлібні вироби, експонати народознавчого характеру, описи досягнень місцевих сільськогосподарських підприємств, реферати, твори, вірші, малюнки, легенди, фотоматеріали про хліб, сценарії свят, прислів'я, приказки, загадки, пісні та легенди про хліб, а також українські звичаї та обряди пов'язані з цим давнім продуктом харчування. На базі куточків організуються виставки малюнків, тематичних композицій «Хліб очима дітей».

До Дня пам'яті жертв голодоморів у навчальних закладах області проведено години пам'яті, лінійки-реквієми, виховні години про бережливе ставлення до хліба та шанування хліборобської праці.

9. Робота гуртків та творчих учнівських об'єднань зоолого-тваринницького спрямування за 2020 рік.

Одним із пріоритетних напрямків трудового виховання є створення оптимальних умов для організації та здійснення дослідницької роботи в сфері тваринництва, залучення молоді до практичної діяльності в галузі сільського господарства, розвиток інтересів дітей відповідно до вимог сьогодення та соціального замовлення, формування у них суспільно-громадського досвіду, їх професійна орієнтація.

Вінницька обласна станція юних натуралістів є координатором та організатором експериментально-дослідницької роботи в галузі зоології та тваринництва серед учнівської молоді області, створює належні умови для творчого самовдосконалення дітей, розвитку мережі та вивчення досвіду роботи гуртків зоолого-тваринницького напрямку, поглиблення змісту роботи

в зоолого-тваринницькому відділі навчально-дослідної земельної ділянки в загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах області.

На Вінницькій обласній станції юних натуралістів відділ зоології та тваринництва є експериментальним майданчиком з науково-дослідної роботи, на базі якого працює лабораторія акваріумісти та тераріумістики. Акваріумна зала містить 13 експозиційних акваріумів загальним об'ємом 2700 л, в якій представлено 28 видів та ліній декоративних акваріумних риб, 3 видів молюсків, 2 види ракоподібних, 19 видів акваріумних рослин.

Експозиція тераріумних тварин представлена 3 видами черепах, 3 видами ящірок, маїсовим полозом, гігантським равликом Ахатіна, 1 видом палочників, 1 видом декоративних тарганів, 1 видом цвіркуна.

Виставочна зала: 3 види папуг, амадіни, шиншила мала, піщанки, хом'яки джунгарські, морські свинки, дегу. Птахоферма та кролеферма. В загальноосвітніх школах та позашкільних закладах області при учнівських навчально-дослідних ділянках функціонують 65 куточків живої природи.

На особливу увагу заслуговують куточки живої природи Тульчинської районної станції юних натуралістів в кабінеті аквазооорнітофауни, ЗОШ I-II ст с. Грижинці Гніванського ОТГ Тиврівського району, біокомплекс Гайсинського районного Будинку школярів та молоді, комунального закладу "Загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 ім. М. Коцюбинського Вінницької міської ради", Вінницької обласної станції юних натуралістів.

В навчальних закладах Вінниччини продовжують роботу 82 гуртки зоолого-тваринницького напрямку, а саме: цікава зоологія, домашній тераріум, юні акваріумісти, декоративний акваріум, юні кролівники, знавці тварин, юні ентомологи, юні бджолярі та інші.

Робота гуртків передбачає послідовне розширення знань, умінь та навичок, одержаних дітьми на уроках, отримання інформації про необхідність охорони окремих видів, про будову та фізіологічні особливості тварин, індивідуальний розвиток, проведення спостережень за тваринами в куточку живої природи.

Гурток «За гуманне ставлення до тварин» Тульчинської районної СЮН (керівник – Івасюк О.М.) працює на базі Тульчинської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1 Тульчинської міської ради. Вихованці гуртка проводять дослідження в куточку живої природи та є активними учасниками обласних та Всеукраїнських конкурсів та акцій еколого-натуралістичного напрямку.

У Вівсяницькому загальноосвітньому навчально-виховному комплексі I-III ступенів "Школа-дитячий садок" створений і активно діє гурток «Юні бджоларі» (керівник - Кузнічук Г.М.). Вихованці набувають навичок ведення спостережень за бджолосім'ями, виготовлення та ремонтування пасічного інвентаря, отримання, зберігання та переробки продуктів бджільництва, розрахунку собівартості продукції бджільництва та рентабельності пасіки. Діти беруть участь в еколого-натуралістичних акціях, конкурсах обласного та Всеукраїнського значення.

У 2020 році заклад працював над удосконаленням та оптимізацією мережі зоолого-тваринницьких об'єктів та творчих учнівських об'єднань в закладах освіти області.

Кількість міні-кролеферм у загальноосвітніх школах та позашкільних закладах області нараховувалось у 2020 р. - 9. Кращі Дяковецькій НВК, Турбівській ЗОШ, Районній комунальній позашкільній установі «Станція юннатів» Хмільницької районної ради, Вінницькій обласній станції юних натуралістів.

Кількість міні – птахоферм у загальноосвітніх школах та позашкільних закладах області нараховувалось у 2020 р. - 3 (ЗОШ I-II ст с. Грижинці Гніванського ОТГ Тиврівського району, Будинку школярів та молоді Гайсинського району, Вінницька обласна станція юних натуралістів).

Кількість пасік у загальноосвітніх школах та позашкільних закладах області нараховувалось у 2020 р. - 3.(Вівсянівський ЗНВК Козятинського району, НВК СЗШ I-III ст.- ДНЗ с. Бондурі та Будинку школярів та молоді Гайсинського району).

Міні- конеферма знаходиться в НВК ЗОШ І-ІІІ ст.. – ДНЗ с. Лемешівка Калинівського району, козоферма - Кирнасівського ЗЗСО І-ІІІ ст. Тульчинського району.

Аналізуючи статистичні дані, видно, що зоолого-тваринницьких об'єктів незначна кількість. Зникли свиноферми, популярності набирає розведення рибок (35 акваріумів).

Зоолого-тваринницький напрям у закладах освіти області представлений 875 учнівськими домашніми міні фермами, птахофермами, кролефермами та пасіками школярів. За завданням вчителів біології учні вивчають особливості харчування, види захворювань та шляхи їх попередження, складають раціони харчування, дослідження, заготовку кормів, проведення дрібного ремонту.

Видовий склад тварин: кролі – Білий велетень, Сірий велетень, Метелик, Радянська шиншила, Бельгійський велетень.

Видовий склад декоративних кролів – Гімалайська, Гото, Рекси (короткошерстні), Ангорська, висловухі, карликові барани.

Декоративні качки – Індійські бігуни, Каролінки, Мандаринки.

Декоративні кури – пухові, бійцівські, Брамакокінхін, Віандот.

Відповідно до розподілу обов'язків у відділі інформаційно-методичної роботи закладу методист Баланюк О. В. є відповідальною за розвиток учнівських об'єднань зоолого-тваринницького напрямку у закладі та області. Забезпечує програмовим матеріалом керівників гуртків зоолого-тваринницького відділу районних станцій юних натуралістів, організовує підготовку методичних матеріалів, дидактичного та роздаткового матеріалу, координацію та проведення масових натуралістичних заходів Всеукраїнського та обласного значення, проведення семінарів-практикумів, фахових семінарів.

Координація та залучення учнівської молоді:

- в трудовій акції «Кролик» Всеукраїнського конкурсу «Турбота молоді тобі, Україно!» (на обласному етапі переможців -1 , призерів - 8, на Всеукраїнському етапі переможців – 2, призерів -3).

- Всеукраїнської природоохоронної акції: «Птах року» (на обласному етапі переможців - 1, призерів - 9).
- Всеукраїнського конкурсу дитячого малюнку: «Зоологічна галерея» (на обласному етапі переможців - 1, призерів - 23, на Всеукраїнському етапі переможців – 0, призерів -2).
- Всеукраїнського конкурсу юних зоологів та тваринників (учасників 5, призерів - 3).
- Всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка» (учасників 7, переможців – 2, призерів -5).
- Всеукраїнської акції «День зустрічі птахів» (учасників – 3, переможців – 1, призерів -2).
- Всеукраїнського еколого-натуралістичного походу «Біощит» (на обласному етапі переможців - 1, призерів - 4).
- Всеукраїнського конкурсу «Гуманне ставлення до тварин» (на обласному етапі переможців -3, призерів - 25, на Всеукраїнському етапі: учасників – 7 переможців – 1).

10. Формування у гуртківців здорового способу життя

Вінницька обласна станція юних натуралістів працює за здоров'язберігаючими технологіями, реалізує цільовий підхід до проблем поєднання в навчально-виховному процесі спільної діяльності адміністрації, педагогів, вихованців і батьків в умовах інтенсивного використання інноваційного змісту і технологій позашкільної освіти; створення та розширення здоров'язберігаючого комфортного освітньо-виховного простору, що забезпечує повноцінний компетентнісний розвиток гуртківця, поєднання інтегрованого підходу, гуманізація змісту методів навчання і виховання, впровадження здоров'язберігаючих технологій в різних сферах діяльності; популяризація серед учнівської молоді, педагогів, гуртківців та батьків Вінниччини пріоритетної цінності здоров'я. Заклад своїм

авторитетом впливає на формування іміджу сучасної молоді людини бути здоровим фізично і духовно, вести здоровий спосіб життя.

В закладі створені сприятливі умови для розвитку духовної культури особистості вихованців, розвитку творчої активності, формування в них позитивної мотивації до здорового способу життя, ефективного особистісного розвитку і самовдосконалення кожного вихованця, досягнення максимального можливого ефекту у справі збереження здоров'я дітей.

Інформаційно-методичний відділ закладу провів науково-методичне обґрунтування здорового способу життя як важливої умови громадянсько-патріотичного виховання.

Високий рівень професійної компетентності педагогів Вінницької обл. СЮН, досконале володіння ними різноманітними підходами, методами і формами роботи, їхня переконаність у тому, що зміцнення здоров'я залежить не лише опанування вихованцями навчального матеріалу, а й оволодіння правилами вироблення умінь і навичок здорового способу життя, від організації оздоровчо-профілактичної роботи в позашкільному закладі.

На виконання Плану Всеукраїнських та обласних заходів з учнівською молоддю області на 2020 рік, наказу Департаменту освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації від 17.01.2020 року № 20 «Про проведення в області Тижня здорового способу життя «Молодь за здоров'я», з метою популяризації і пропаганди здорового способу життя, вдосконалення валеологічної освіти, формування культури здоров'я у підростаючого покоління на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів з 17 по 23 лютого 2020 року відбувся обласний Тиждень здорового способу життя.

В заходах Тижня взяли участь 508 учнів 35 загальноосвітніх та 5 позашкільних закладів освіти з 20 районів, 6 ОТГ та 5 міст.

Впродовж Тижня проведено: виставка лепбуків «Аспекти здоров'я» серед відділів обласної станції юних натуралістів; зустріч з працівником благодійної організації «АСЕТ» Дороничевою Т.А., екскурсія до парку: Спостереження за поведінкою птахів в природі, обласний конкурс-захист

науково-дослідницьких робіт «Здоров'я через освіту», конкурс плакатів, фотографій, художніх робіт за темами: «Головне в іміджі – це здоров'я», «Молодь за майбутнє без СНІДу», «Я обираю здоров'я», обласний конкурс-захист учнівських науково-дослідницьких проектів «Активний і здоровий спосіб життя - запорука довголіття», обласний конкурс-захист науково-дослідницьких робіт «Здоров'я через освіту», майстерня «Виготовлення ароматичних мішечків», тренінг «Навички ефективного спілкування», відкрите заняття «Повітря, його склад. Чисте повітря гарне здоров'я »

Сучасний позашкільний заклад виходить сьогодні на новий етап, здійснення нових методик, підходів, інноваційних педагогічних технологій, створюючи комфортні умови перебування вихованця у закладі з метою виховання гармонійно, духовно, фізично, інтелектуально, психічно розвиненої особистості, яка здатна адаптуватися у сучасному суспільстві та усвідомлює себе частиною українського народу, своєї країни.

Вінницька обласна станція юних натуралістів, як школа сприяння здоров'я, є модернізованою системою навчально-виховного процесу та дозвіллевої роботи на засадах компетентнісного підходу до позашкільної освіти, інтегрування зусиль всіх учасників навчально-виховного процесу щодо підвищення мотивації на здоровий спосіб життя, виховання соціокультурної активності гуртківців, виховання громадянсько-патріотичної, національної позиції; впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес.

В загальноосвітніх закладах Вінниччини питання здорового способу життя добре поставлено в Бершадському, Барському, Калинівському, Погрибищанському, Хмільницькому, Тульчинському, Козятинському, Ямпільському, Тиврівській, Тростянецькому районах, містах: Ладжині, Жмеринці, Козятин, Калинівці, Могилів- Подільському, Хмільнику, Гнівані.

Велика увага приділяється роботі здорового способу життя серед вихованців Тульчинської, Бершадської, Хмільницької, Чечельницької районних станцій юних натуралістів.

В закладах освіти Барського району по формуванню здорового способу життя серед учнівської молоді та педагогічних колективів слід відмітити слідуючі школи: Барську ЗОШ I-III ст. № 1, Барську ЗОШ I-III ст. № 3, Ялтушківську ЗОШ I-III ст., Кузьминецька ЗОШ I-III ст. Поповецька ЗОШ I-III ст., Верхівська ЗОШ I-III ст., Мальчовецька ЗОШ I-II ст., Балківський НВК. Проводяться тижні здорового способу життя, круглі столи, вистави, конкурси малюнків і плакатів, виступи агітбригад, лекції для батьків, години спілкування, КВК, ігри, спортивні змагання, свята та естафети.

В школах Тульчинського району (Кирнасівська ЗОШ I-II ст., Кирнасівська ЗОШ I-III ст., Суворовська ЗОШ I-III ст. № 1, Журавлівська ЗОШ I-III ст.) створені доріжки здоров'я, запроваджуються фітотаї відповідно до вказівок лікарів, мішечки з сіллю для формування гарної постави у дітей. У більшості шкіл району створені кімнати ОБДЖ та куточки здоров'я.

В закладах освіти Бершадського району по формуванню здорового способу життя серед учнівської молоді та педагогічних колективів слід відмітити школи: Бершадська ЗОШ I-III ст. №3, Війтівська ЗОШ I-III ст.,

Флоринська ЗШ I -III ст. В Бершадській ЗОШ I-III ст. №3. розроблено і реалізується міні - проект «Даючи знання – збережи здоров'я ». Мета проекту – розвиток рухової активності учнів, організація занять фізичними вправами для збереження і зміцнення фізичного здоров'я, дотримання режиму дня та санітарно - гігієнічних правил, загартування організму, раціонального поєднання праці і відпочинку, запобігання фізичного перевантаження.

В закладах освіти міста Жмеринки велика увага приділяється оздоровленню учнівської молоді, проводиться профілактична робота по формуванню здорового способу життя, лекції, тренінги, виступи агітбригад, перегляд фільмів, випуски газет, фестивалі.

В комунальному закладі навчальному закладі «Станція юннатів Хмільницької райради» особливої уваги серед гуртківців набула система

збереження та зміцнення здоров'я. В кожному гуртку еколого-натуралістичного напрямку введено блок додаткових знань «За здоровий спосіб життя». Традиційними стали щорічні науково-практичні конференції «Молодь за здоровий спосіб життя». Ведеться активна пропаганда профілактики проти СНІДу, туберкульозу, алкогольної та тютюнової залежності.

Формування здорового способу життя реалізується у Тульчинській райСЮН через роботу гуртків різних профілів, в навчальні плани яких введено блок додаткових знань «За здоровий спосіб життя», проводяться районні тижні здорового способу життя. Учні шкіл району та гуртківці райСЮН є активні учасники обласної науково практичної конференції «Здоров'я через освіту».

11. Робота ВМАН

Мала академія наук України – є структурною складовою системи позашкільної освіти, яка сприяє виявленню здібностей, обдарувань, і самовизначенню та реалізації особистості засобами залучення до пошукової, експериментальної, дослідницької роботи в різних галузях науки і техніки, забезпечує її творчий, інтелектуальний, духовний розвиток, професійну орієнтацію, підготовку до майбутньої професійної та громадської діяльності.

Щорічно під егідою Малої академії наук проводиться більше 30 всеукраїнських заходів науково-методичного спрямування і понад 40 масових заходів для обдарованої учнівської молоді. Запроваджуються нові освітні проекти, в тому числі міжнародні. Щорічно зростає кількість дітей, залучених до науково-дослідницької діяльності МАН, у 2020 р. вона становила більше 250 тис. обдарованих учнів з усієї країни.

Педагогічний процес у МАН має свої особливості, які відрізняють його від звичайних уроків у школі. І перш за все це те, що плани й програми наукових гуртків, клубів, секцій, на відміну від стабільних навчальних програм,

охоплюють такі галузі знань і практичної діяльності, які виходять за межі уроку, враховуючи індивідуальні інтереси та творчий потенціал конкретної дитини.

МАН здійснює освітню і наукову діяльність у позаурочний та позашкільний час, об'єднуючи за принципами добровільності й доступності учнів (віком до 21 року) загальноосвітніх навчальних закладів II-го та III-го ступенів, ліцеїв, гімназій, вищих навчальних закладів зазвичай I-II рівнів акредитації та інших типів освітніх і наукових закладів.

Здебільшого обдаровані діти України – учні МАН – надають перевагу науково-дослідницькій діяльності у галузях філології та мистецтвознавства (25%), хімії та біології, екології й аграрних наук (23%), історії та географії (20%). Дещо менше дітей навчається у секціях наукових відділень математики (10%), комп'ютерних наук (7%), фізики і астрономії (6%), технічних наук (4%).

Учні-члени МАН є учасниками різноманітних обласних, всеукраїнських, міжнародних інтелектуальних конкурсів, турнірів, олімпіад і виявляють високий рівень підготовки та творчі здібності.

Сьогодні МАН виховує професійно зорієнтованих, озброєних відповідним науковим, дослідницьким інструментарієм молодих людей, які вже у школі знають своє призначення, спрямування, наукове покликання і йдуть до вищих навчальних закладів, чітко розуміючи, в якій науковій галузі вони хочуть працювати.

Над виконанням цієї програми працює і Вінницьке територіальне відділення МАН України (ВМАН), яке нараховує у своїх рядах понад 500 старшокласників області, крім того колективними членами ВМАН є також учнівські наукові товариства, яких в області налічується 24 (більше 1000 учнів).

Головними завданнями Вінницького територіального відділення Малої академії наук є реалізація державної політики у сфері позашкільної освіти; виявлення, розвиток і підтримка обдарованої молоді, стимулювання їх

творчого потенціалу, розвиток наукової та дослідницько-експериментальної діяльності учнів, створення умов для гармонійного розвитку особистості.

За роки свого існування Вінницька Мала академія наук реформувалась, удосконалювалась, та незмінною залишалась і залишається її головна мета – розвиток індивідуальних якостей дитини як особистості засобами позашкільної освіти, сприяння набуттю додаткових знань, умінь, навичок, залучення старшокласників до науково-дослідницької, експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності в області технічної творчості, фізики, хімії, біології, економіки, історії, археології, геології та географії, сільського, лісового господарства, екології тощо.

Відділення Вінницької Малої академії працюють на базі Вінницьких національних медичного, технічного, аграрного університетів, Вінницького державного педагогічного університету, Донецького національного університету, обласної станції юних натуралістів, обласного центру технічної творчості учнівської молоді.

Секціями, профільними школами, індивідуальною роботою ВМАН керують 35 вчених та досвідчених педагоги, серед яких 7 – докторів наук, професорів, 17 – кандидатів наук, доцентів, 5 – старших викладачів, 1 – «Заслужений працівник освіти», 3 – вчителів-методистів.

Навчання в Малій академії проводиться згідно навчальних програм, розроблених керівниками секцій на основі зразків, запропонованих Міністерством освіти і науки України. Всі програми затверджені відповідними кафедрами вищих навчальних закладів та президією ВМАН.

В своїй роботі викладачі Малої академії використовують навчальні програми двох типів:

- для поглибленого вивчення базових дисциплін (математики, хімії, фізики, біології, географії, української мови, історії, права);
- ознайомлення юних науковців з елементарним вузівським курсом відповідно профілю секції (літературознавство, мовознавство, геологія, психологія, історія медицини, медична анатомія, винахідництво,

раціоналізаторство, конструювання, агрономія, зоотехнія тощо). З метою, поглибленого вивчення окремих предметів, ґрунтовної допрофесійної освіти, підготовки до участі в олімпіадах, конкурсах на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів в складі територіального відділення МАН у 2020 навчальному році продовжували працювати профільні школи: біології, хімії, англійської мови, математики, української мови.

Форми навчання в Малій академії різні – лекції, практичні та семінарські заняття, індивідуальні і групові консультації, робота з архівними та музейними матеріалами, колоквиуми, диспути, екскурсії, участь в учнівських та студентських олімпіадах, науково-практичних конференціях, дослідницька, наукова, експериментальна та конструкторська робота у вузівських лабораторіях, на навчальних ділянках, експедиційна, пошукова на території області та України.

Для всіх слухачів та членів Малої академії підсумком їх роботи є участь у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

Тому протягом січня 2020 року був проведений I етап конкурсу, який проходив у наукових товариствах та осередках, секціях ВМАН, а 22-23 лютого 2020 року – II етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (далі – конкурс-захист).

У I етапі конкурсу-захисту взяли участь 536 слухачів та учнів-членів Вінницького територіального відділення МАН України.

До участі у II етапі конкурсу-захисту було допущено 352 учнів 9-11 класів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області.

У рамках проведення II (обласного) етапу конкурсу - захисту проводилось заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт, оцінювання навчальних досягнень учасників з базових дисциплін (проведення контрольних робіт) та захист науково-дослідницьких робіт юних науковців.

Під час заходу учасники захищали свої роботи в 54 секціях та виконували

контрольні завдання з 11 базових дисциплін.

У роботі журі конкурсу-захисту взяли участь 34 науково-педагогічних та наукових працівників з 9 навчальних закладів, установ області та міста, з них 16 кандидатів наук, 4 доктори наук.

Журі відзначило різноманітність тематики дослідницьких робіт, їх практичну направленість, вміння більшості учасників конкурсу захищати свої роботи, аналізувати, робити висновки на підставі експериментальних досліджень.

Найкращі результати показали учні наукових товариств «Пошук» НВК : ЗШ I-III ст. – гімназії № 6 Вінницької міської ради, «Ерудит» ССЗШ I-III ст. № 1 м. Козятина, учні Гуманітарної гімназії №1 ВМР, «Дослідник» СЗШ I-III ст. № 2 смт. Крижополя, «Еврика» СЗШ I-III ст. № 4 м. Гайсина, «Нова доба» Тиврівського ліцею-інтернату для обдарованих дітей в галузі науки.

Значну роботу щодо організації та проведення II етапу конкурсу-захисту провели президія Вінницького територіального відділення МАН, науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів міста Вінниці, педагогічні колективи Вінницької обласної станції юних натуралістів, закладу «ЗШ I-III ст. № 26 Вінницької міської ради».

Оперативно та якісно забезпечили підготовку, проведення та перевірку контрольних завдань з базових дисциплін працівники, викладачі Вінницького державного педагогічного університету ім. М.М. Коцюбинського, Вінницького національного аграрного університету, педагоги шкіл м. Вінниці та працівники Вінницької обласної станції юних натуралістів.

Конкурсні роботи, в переважній більшості, оформлено якісно, відповідно до вимог.

Однак, попри наявні позитивні результати мають місце і недоліки: окремі роботи реферативні, деякі роботи виконані у вигляді проєктів, в яких майже відсутня наукова та дослідницька робота, невірно оформлені списки використаних літературних джерел, мають місце стилістичні, пунктуаційні, а

подекуди і граматичні помилки.

Після захисту робіт переможцями та призерами II етапу конкурсу стали 170 чоловік. За рішенням обласного журі 40 переможців II етапу конкурсу були рекомендовані до участі у III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН.

З них призерами III - заключного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН України стали 14 учнів:

На допомогу юним дослідникам викладачами розроблена примірна тематика науково-дослідницьких робіт для всіх відділень ВМАН. Крім тих учнів, які самі виявляють бажання навчатись у ВМАН, пошук та вибір старшокласників проводиться протягом року під час проведення обласних науково-практичних конференцій, профільних тижнів, форумів, таких як, наприклад, «Молодь обирає здоров'я», «Ще красивішою стане моя Вінниччина», а також обласних конкурсів «Юний раціоналізатор та винахідник», «Юні дослідники природи», «Юні майстри народних ремесел» та ін.

Вінницьке територіальне відділення МАН України працює як структурний підрозділ обласної станції юних натуралістів.

Вихованцями Вінницького територіального відділення Малої академії наук під час проведення навчально-оздоровчих походів та експедицій вивчається сучасний стан популяцій рідкісних та зникаючих видів рослин Вінницької області, досліджено ділянки долини річок Південний Буг, Згар, прибережної смуги Пд. Бугу в межах Вінницької області. Під час цих робіт діти опанували польові методи досліджень, брали участь у підготовці наукових обґрунтувань створення об'єктів природно-заповідного фонду, навчилися працювати в колективі. За результатами експедиційних досліджень на території Чечельницького та Тростянецького районів з метою збереження та охорони рідкісних і зникаючих видів рослин створено національний парк «Кармелюкове Поділля».

З метою популяризації знань про наш рідний край слухачами секції

екології розроблено та прочитано цикл лекцій для молодших школярів міста та області за темами: "Весняна флора Вінниччини та "Бережіть первоцвіти."

Наукові товариства та осередки учнів Вінниччини є самостійними формуваннями в складі ВМАН, які об'єднують учнів одного або кількох (районне товариство) навчальних закладів, здатних до наукового пошуку, зацікавлених у підвищенні свого інтелектуального та культурного рівня, в удосконаленні вмінь і навичок самостійної, науково дослідницької роботи.

У 2020 навчальному році в області працювало 24 наукових товариств учнів, в яких займалось більше тисячі старшокласників.

Результативною була робота наукових товариств учнів: «Нова доба» (Тиврівський ліцей-інтернат поглибленої підготовки в галузі науки), «Пошук» НВК – гімназії № 6 Вінницької міської ради, НТУ «Обдаровані діти» Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР, «Дослідник» (ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 смт Крижополя), «Мала академія» (школи-інтернат-гімназії м. Гайсина), «Академія» (ліцей-школа Козятинської міської ради), «Ерудит» (спеціалізована школа № 1 ім. Т.Г. Шевченка м. Козятина), «Перспектива» (Барський обласний гуманітарний ліцей), «Надія» (районне НТУ Чернівецького району) та ін.

Учні НТУ «Пошук» при НВК:ЗШ І-ІІІ ст. – гімназії № 6 залучаються до участі в олімпіадах, до написання наукових робіт, щорічно гідно представляють Вінниччину на ІІІ етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН, Всеукраїнських конкурсах «Intel-Еко Україна», конкурсі винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку, а також різноманітних конкурсах, які проводяться не під егідою НЕНЦУМ (Петра Яцика, «Розкрилля душі», Т.Г. Шевченка та ін.)

Щороку обдарована молодь Вінниччини бере участь у міських, районних та обласних етапах Всеукраїнських олімпіад з різних предметів, конкурсах, турнірах, науково-освітніх проектах тощо, як правило це члени НТУ області.

У школах створюються банки даних про обдарованих дітей, які поповнюються спостереженнями психологів та вчителів з різних предметів через методики диференційно-діагностичного опитування, карти інтересів, анкетування тощо.

Педагогам надаються рекомендації щодо занять з обдарованими учнями, вчителі складають особистісно-орієнтовані методики і програми для роботи з обдарованими дітьми. З цією метою в закладах освіти проводяться різноманітні конкурси, анкетування, вікторини, масові заходи, виховні години для виявлення даної категорії дітей.

З метою соціального захисту та підтримки обдарованої молоді в області щорічно проводиться преміювання обдарованих дітей та учнівської молоді.

Активно і різнопланово працюють з обдарованими дітьми в галузі науки в Бершадському, Вінницькому, Гайсинському, Козятинському, Крижопільському, Літинському, Немирівському, Тиврівському, Чернівецькому, Ямпільському районах, в містах Вінниці, Ладжині, Козятині, Хмільнику – про це свідчать результати участі дітей з цих районів та міст в конкурсі ВМАН, Всеукраїнських конкурсах «Intel-Еко Україна», конкурсі винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку, «Юний дослідник», «Розкрилля душі» та ін.

За результатами роботи з обдарованими дітьми протягом навчального року таким районам: Жмеринський, Липовецький, Мурованокуріловецький, Оратівський, Томашпільський, Хмільницький слід активізувати свою роботу в цьому напрямку.

А такі райони як Іллінецький, Теплицький, Тростянецький, Шаргородський не приймають участь таких заходах, там відсутні наукові осередки, та товариства учнів.

Більшість випускників ВМАН стали студентами вищих навчальних закладів України: Київського національного технічного університету «КПІ», Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка, Одеського державного університету МВС, Одеської національної юридичної академії,

Чернівецького національного університету, Кам'янець – Подільського національного педагогічного університету, Вінницького національного технічного університету, Києво – Могилянської та Острозької академій, Вінницького національного медичного університету, Вінницького державного педагогічного університету, Вінницького національного аграрного університету, Тернопільського національного економічного університету та ін. З кожним роком збільшується кількість випускників, які стали студентами вищих навчальних закладів в Польщі, Німеччині, Болгарії, США.

12. Робота відділу інноваційних технологій та робота з обдарованою молоддю

Відділ інноваційних технологій та роботи з обдарованою молоддю на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів був створений у березні 2018 року. Мета роботи відділу «Виявлення, розвиток та залучення обдарованої учнівської молоді міста та області до наукової та дослідницької роботи». Завідувач відділу – Страшевський Юрій Миколайович.

Проблема відділу «Використання інноваційних освітніх технологій в дослідницькій діяльності обдарованої учнівської молоді як основа розвитку творчого потенціалу дітей».

Під час роботи над проблемою протягом 2020 року вирішувались наступні завдання:

- виявлення та стимулювання науково-дослідницького потенціалу у дітей міста та області;
- створення умов для інтелектуального, творчого розвитку та професійного самовизначення вихованців закладу;
- забезпечення відповідним науковим, дослідницьким інструментарієм обдарованих гуртківців закладу;

- впровадження програми спецкурсу з основ науково-дослідницької роботи, що має на меті допомогти вихованцям зробити перші кроки у науковому дослідженні;
- реалізація сучасних освітніх технологій та їх впровадження під час дистанційної гурткової роботи;
- створення оптимальних умов для формування життєвих компетентностей та становлення особистості гуртківця в різних видах діяльності;
- створення та модернізація освітнього середовища для розвитку талантів, здібностей, обдарованості, творчого мислення, необхідності та вміння самовдосконалюватися;
- підтримка інноваційної діяльності педагогів закладу;
- вивчення, практичне осмислення та узагальнення інноваційного досвіду роботи педагогів відділу;
- дослідження рівня ефективності індивідуальної, групової та колективної науково-дослідницької роботи з упровадженням особистісно зорієнтованих, інтерактивних технологій навчання;
- забезпечення професійного зростання наукового рівня педагогів через системне заохочення всіх членів колективу до участі в наукових і дослідницьких програмах, проектах закладу, публікаціях у фахових журналах.

Впродовж 2020 року працівниками відділу було організовано та проведено цілий ряд заходів. Розроблено та впроваджено новий онлайн конкурс-захист науково-дослідницьких робіт з експериментального дослідництва.

Підготовлено команди:

- для участі у VII Всеукраїнському турнірі «Юних натуралістів», яка зайняла III місце в Україні,
- учасників конкурсу «Юний дослідник», які зайняли два перших місця в заключному етапі конкурсу.

- для участі у конкурсі «Еко-хакатон 2020», стали переможцями обласного хакатону.

- учасників Всеукраїнської онлайн вікторини «Країна Юннатія та ЕКО WORLD» у рамках фінального етапу Всеукраїнського конкурсу «Земля – наш спільний дім» 2020 р. – II місце

- призерів колективу екологічної просвіти «Vin fun team» в номінації «Палкі юннатівські серця» фінального етапу Всеукраїнського конкурсу «Земля – наш спільний дім»

Організація, проведення та підготовка такої кількості учасників різних конкурсів свідчить не тільки про підвищення рівня цікавості до роботи відділу, а й про те, що педагоги навіть під час дистанційного навчання залучають до участі всіх охочих, незалежно від рівня їх знань, чи успішності у школі, головне розкрити потенціал дитини.

На жаль, через карантинні обмеження не вдалося сповна реалізувати потенціал вихованці відділу. Тим не менше більшість з них беруть активну участь у Всеукраїнських учнівських олімпіадах, семінарах - практикумах та конференціях, інтелектуальних іграх, вікторинах, форумах, конкурсах, проектах. Також гуртківці відділу беруть участь у Всеукраїнській освітній олімпіаді креативності «Destination Imagination». В сезоні 2020 року вони здобули відзнаку «За Суспільний внесок» (за розвиток еко-свідомості громади). Такі нетрадиційні форми роботи мають інноваційний характер і все ширше застосовуються в позашкільній практиці.

Поряд з інноваційними методами роботи у відділі використовуються традиційні форми позашкільної освіти: екскурсії, походи, експедиції, польові практики, які допомагають дітям пізнати рідний край, орієнтуватися в природі, виховувати бережливе ставлення до всього живого. Гуртківці відділу також приймають участь у природоохоронних акціях, операціях, турнірах («Опале листя», «Ялинка без ялинка», «Я і мій домашній улюбленець», «За здоровий спосіб життя» та інші).

Протягом 2020 року більшість учнів старшої школи брали участь у

роботі ВМАН. В закладі почало свою роботу наукове товариство учнів (НТУ), що є складовою Вінницького територіального відділення Малої академії наук.

Свої корективи в режим роботи відділу внесло запровадження карантинних заходів. Більшість зустрічей та конкурсів було проведено в дистанційному режимі, а деякі прийшлося відтермінувати.

З метою підвищення фахового рівня педагогічні працівники відділу щорічно беруть участь у фахових конкурсах, тижнях педагогічної майстерності, педагогічних-практикумах з обміну досвіду, майстер-класах.

13. Національно-патріотичне виховання

В рамках довгострокового проекту «Патріотизм в юннатівському колі» педагогами та вихованцями Вінницької обласної станції юних натуралістів були проведені різнопланові заходи. Залучались гуртківці різних вікових груп, учнівська молодь, родини вихованців СЮН, громадські організації та об'єднання. Намагались максимально долучатись до всеукраїнських, місцевих патріотичних акцій.

В період карантину заклад здійснював роботу дистанційно, використовуючи інтернет ресурси.

Форми та напрями роботи:

1. Проведення в закладі інформаційно – просвітницьких та виховних заходів національно – патріотичного спрямування, у тому числі приурочених державним святам, родинних свят:

- інформаційна виставка «День Гідності та Свободи»
- інформаційно – просвітницька виставка «День української писемності та мови»
- інформаційна виставка «Міжнародний день білої тростини»
- інформаційна виставка «День вигнання нацистських окупантів з України»

- інформаційна виставка «Пам'ятаємо Ілловайськ» та майстерні із виготовлення пам'ятних нагрудних знаків соняхів
- інформаційна виставка «З Днем державного прапора, Україно!»
- різдвяні привітання фольклорно – етнографічних гуртів «Дударик» та «Бохоняни». Висвітлення подій в інтернеті
- родинне свято «Різдвяні зустрічі»
- вшанування пам'яті Героїв Крут. Цикл бесід та виготовлення патріотичної символіки
- свято «Традиції моєї родини»

2. Підготовка та проведення майстер класів та народознавчих майстерень, виставок малюнків та поробок дітей, організація творчих конкурсів:

- майстер – клас із виготовлення етно – ляльки «Берегиня»
- участь вихованців у конкурсі малюнків до Дня збройних сил України спільно з БО «З теплом у серці»
- до Всесвітнього Дня хліба творчий інтернет – конкурс світлин гуртківців «Хліб моїми руками»
- до дня захисту дітей флешмоб малюнків гуртківців «Долоньки»
- серія виставок майстрині декоративного розпису Наталії Луценко «Кольоровий дивограй»
- створення юннатами колекції малюнків фантастичних тварин за мотивами робіт Марії Примаченко

3. Відзначення Дня захисника України:

- Майстерні із виготовлення вітальних листівок, оберегів захисникам України
- До Дня захисника України участь у обласному етапі Всеукраїнської дитячо – юнацької еколого – патріотичної гри «Паросток», гра – квест

4. Пам'ятні дні вшанування Голодомору 1932 – 33 років (Геноциду українського народу): - (24 – 30 листопада)

- Виставка малюнків гуртківців «Казкове майбутнє колосків»
- Майстерня з виготовлення нагрудних знаків – незабудок (квітки, що символізує вшанування жертв Голодомору)

- Акція «Запали свічку пам'яті»
- Інформаційна виставка «Голодомор 1932 – 33 рр, геноцид Українського народу»

5. Організація у мережі інтернет постійно діючих відео рубрик, що популяризують українську історію, мову та культуру:

- медіа проекти Центру Медіаграмотності #zliva #проУкраїнське, що спрямований на популяризацію української культури: випуски «Мандруємо Україною», «Українська кухня», «Сучасні мультсеріали» (1 – 2 частина), «Сучасне дитяче кіно» (1-2 випуск), «Сучасна музика» (1-2 частини),
- новинний випуск #ХтоЩоДеКолиЧомуЯкимЧиномZLIVA про виставку українських весільних строїв
- створення відео репортажу з виставки етно ляльок Людмили Павлової у Вінницькому краєзнавчому музеї
- створення патріотичного відеоролика з метою активізації вивчення історії становлення країни "Історія України за 5 хвилин"
- до дня пам'яті та примирення відео робота юнкорів медіа школи
- флешмоб: «Вишиті у серці спогади» (Створення відеороликів гуртківців за допомогою батьків (до дня вишиванки)
- ведення рубрики «Інформаційна хвилинка для юннатів» у соціальній спільноті фейсбук

6. Підвищення кваліфікації, проведення навчальних семінарів з національно – патріотичного виховання:

- проведення тренінгу з національно – патріотичного виховання у поєднанні з формуванням соціальних та емоційних компетентностей XXI ст.

7. Проведення конференцій на тему національно – патріотичного виховання, підготовка до друку науково – методичних та навчальних посібників:

- проведення Всеукраїнської онлайн – конференції «Зустріч поколінь»
- участь в «Інтернет – марафоні -2020» ліги тренерів національно – патріотичного виховання

8. *Включення проблематики національно – патріотичного виховання до виховного плану роботи закладу:*

- робота у довгостроковому діючому проєкті «Патріотизм в юннатівському колі»
- участь гуртківців у рамках Всеукраїнського науково-освітнього проєкту «Вчителі та учні досліджують явище цвітіння водойм в Україні»
- участь у Всеукраїнській виставці – конкурсі «Український сувенір»
- участь у III Всеукраїнському уроці доброти (12 груп гуртків)
- участь у Всеукраїнській ювілейній естафеті «Стежками юннатівського руху в Україні»
- участь у Всеукраїнській акції «День чистих берегів»
- участь колективу закладу у акції Всесвітній день прибирання територій
- участь у екоакції «Посади дерево – збережи планету»
- спільно з ДНЗ № 24 участь у проєкті «Особливий успіх особливих дітей»
- участь у Всеукраїнській акції до Дня пам'яті Героїв Крут
- участь юннатів в «тихій» акції «Ангели пам'яті». Створення паперових янголят для вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні
- еко-акція "Почни з себе. Зробимо місто чистим", в рамках Міжнародної освітньої програми Destination Imagination в Україні
- участь у Міжнародному проєкті "Книга ДОБРА"
- участь фольклорно – етнографічного гурту «Бохоняни» у святі «Гармонія весняних свят»
- залучення родин гуртківців до участі у фотоконкурсі «Щаслива родина Вінниці – 2020»
- участь у Міжнародному полікультурному фестивалі - конкурсі "Переяславський дивограй» зразкового ансамблю народної музики "Дударик"

9. *Підготовка та видання науково – методичних і навчальних посібників і рекомендацій для практичної роботи у сфері національно – патріотичного виховання:*

- участь у створенні збірника «Досвід роботи тренерів із громадянського та національно-патріотичного виховання в дії»
- робота над створенням «Абетки маленького вінничанина» (демонстраційний матеріал з патріотичним наповненням) та посібника для керівників «Захальвна книжечка вінницького педагога» (краєзнавчий матеріал, орієнтування на видатних особистостей, які зробили внесок у розбудову міста)

10. Залучення громадських організацій, громадських активістів, волонтерська діяльність, зустрічі з воїнами АТО, добродійні проекти:

- проведення семінарів – практикумів в рамках роботи школи з національно – патріотичного виховання (військовий напрямок) для гуртківців старшого шкільного віку та студентської молоді у співпраці з Вінницьким зональним відділом Військової служби правопорядку
- новорічні юннатівські свята з українським колоритом, добродійні ранки для дітей з родин ООС
- творчі майстерні для дітей воїнів ООС
- екскурсії до куточків живої природи, акваріумної зали, кактусанарію та тепличних екзотів дітей з родин учасників ООС
- волонтерська діяльність колективу закладу та гуртківців за підтримки учасника бойових дій Мигуна П. П. (відправлення матеріальної допомоги військовим в зону бойових дій, збір україномовної літератури для поповнення бібліотек дитячих будинків, шкіл – інтернатів Луганської та Донецької областей)
- юннатівська допомога захисникам на передову в День народження 72 ОМБР
- написання листів – подяк воїнам ООС
- організація добродійного ярмарку та збір коштів від продажу на допомогу онкохворим дітям

- до Всесвітнього дня книги та авторського права – збір та передача книги до бібліотек Вінницького обласного клінічного госпіталю ветеранів війни та Обласного пансіонату людей з інвалідністю та похилого віку

11. Тематичні екскурсії (краєзнавчий матеріал, пошукова та дослідницька робота, відео екскурсії): віртуальні екскурсії «Моя мала Батьківщина»: «Пятнадцять замків та палаців Вінниччини», «Печора – історичне та мальовниче селище», «Дванадцять романтичних місць для прогулянок у Вінниці», «Південний Буг з порогами», «Сім унікальних та цікавих місць Вінниччини», «Буша - Гайдамацький яр. Єдиний дохристиянський храм у всьому Світі.», «Мурафська Швейцарія» - живописний куточок дикої природи!», «Немирів – скіфське городище», «Польова ставка «ВЕРВОЛЬФ»

14. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ТА ЗМІСТ РОБОТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

Пріоритетним напрямком нашого закладу є пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих та талановитих здобувачів позашкільної освіти, виховання у них власної гідності, патріотизму, емпатії до тих, хто поруч, шанобливого та толерантного ставлення до родини, людей, незалежно від віку, статі та національності; здобуття вихованцями вмінь і навичок, необхідних для їхньої соціалізації, самореалізації та самовдосконалення, навичок безпечної поведінки та шанобливого ставлення до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поруч; організація дозвілля, пошук його нових форм для здобувачів позашкільної освіти.

Основною метою діяльності психологічної служби системи освіти є соціально психологічне забезпечення процесу реформування освіти, соціально-психологічної корекції, соціальної реабілітації, адаптації учнівської молоді під час навчального процесу, мобільність, вивчення нововведень, самоосвіта та психологічна просвіта всіх учасників освітнього процесу, вміння швидко входити в контакт і мотивувати вихованців до самовдосконалення.

Творче кредо практичного психолога Наталії Андрійчук:

«Вивчати. Популяризувати. Діяти. Вже сьогодні навчати тому, до чого інші прийдуть завтра».

Метою роботи практичного психолога Вінницької обласної станції юних натуралістів є:

- виховання на кращих прикладах з життя з метою наслідування;
- навчати позитивному досвіду, щоб діти знали краще, а не гірше, адже позитив завжди має більш благодійний вплив;
- оптимізація й удосконалення навчально-виховного процесу;
- постійний саморозвиток.

Мета, поставлена практичним психологом, реалізується згідно розробленого річного плану за напрямками роботи:

- психодіагностика;
- корекційно-розвивальна робота, спрямована на формування позитивної атмосфери в дитячих колективах, розвиток навичок групової взаємодії;
- консультативна;
- організаційно-методична;
- психологічна просвіта – розвиток емоційної та пізнавальної сфери; врахування індивідуальних та типологічних особливостей дітей та підвищення психологічної компетентності педагогів та батьків з питань роботи з здібною та обдарованою молоддю;
- профілактика булінгу, насильства, жорстокості, формування конструктивних взаємовідносин, емоційних розладів та збереження психічного здоров'я вихованців та емоційного вигорання педагогів;
- психологічний супровід дітей різних категорій;
- зв'язки з громадськістю.

Психолог закладу активно реалізує Державні програми, враховуючи накази Міністерства освіти та науки України від 29.12.2018 р. №1\9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії

домашньому насиллю і булінгу», від 07.03.2019 №1\9-125 «Щодо організації освітньої діяльності з протидії торгівлі людьми» реалізує запропоновану Міністерством освіти і науки України Державну наукову установу «Інституту модернізації змісту освіти» «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2020/2021 н.р» та орієнтується у своїй роботі на «Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби» за редакцією В.Г. Панка.

У рамках проведення Всеукраїнського тижня булінгу та «16 днів проти насильства» проводяться просвітницькі, навчальні, корекційні та консультативні заходи.

«2 Т: толерантність і тактовність», «Правила етикету та правила особливого етикету». Цикл бесід-диспутів з елементами тренінгу «Вміння казати «Ні!» , «Запобігання шкідливим звичкам», «Як унебезпечити себе в різних ситуаціях і куди звертатись по допомогу», анкетування учнів зі знання законів, прав і обов'язків, бесіди «Насилля в сім'ї», «Запобігання торгівлі людьми» у формі гри «Ліза та її друзі подорожують світом», тренінги на теми «Безпечне життя», «Як протистояти булінгу і маніпуляціям», «Відповідальна поведінка», «Справжня ввічливість полягає у доброзичливому ставленні до людей», «Ефективне спілкування», «Запобігання різним формам насилля», «Скажемо «Ні!» шкідливим звичкам», «Профілактика й запобігання вживання наркотичних та інших речовин», «Профілактика СНІДу, тютюнопаління, туберкульозу та хвороб, які передаються статевим шляхом»

Організовано виставку, приурочену «16 дням проти насилля», роздано і дітям і викладачам роздатковий матеріал з тем «Ризики при поїзді за кордон», «Куди звертатись за допомогою», матеріали протидії булінгу, «Як подолати злість». Особливу увагу звернено на насилля в родині і подальші дії жінок при ризикованій і несприятливій ситуації в сім'ях. Діагностовано вихованців рекомендованими методиками: Томаса «Як я вирішую конфлікти», анкети «Що заважає вести здоровий спосіб життя?»),

«Репродуктивне здоров'я майбутніх мам», «Визначення професійної спрямованості особистості» за Голандом, «Шкала самооцінки С. Спілбергера», «Методика виявлення та оцінки комунікативних та організаторських схильностей старшокласників» за Федоришиним і Синявським, проєктивні методики «Дім-Дерево-Людина», методика «Кінетичний малюнок сім'ї», методика «Неіснуюча тварина», «Мої цінності», тести «Який у тебе характер» та інші.

Впродовж навчального року практичний психолог проводила диспути-тренінги для вихованців закладу з тем «Ображаючи іншого – ти не турбуєшся про самого себе», «Правила ефективного спілкування», «Успіх спілкування дорівнює результату». І педагогам, і вихованцям подаровані роздаткові матеріали з протидії домашньому насиллю, торгівлі людьми, буклети з тем «Що робити, щоб тебе не принижували», «Як захистити себе від небезпечної довіри до незнайомих людей», «Конвенція ООН про права дитини», «Особиста гідність. Громадянська позиція».

Вихованцями гуртків «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Медіація» виготовлено буклет «Дитина проти насильства», «СТОП – насильству», проведено бесіду-тренінг «Права дитини» та анкетування з цієї теми.

У 2020 році під час засідань педагогічної ради із працівниками закладу практичним психологом проведено фахові семінари «Позитивне виховання», підготовлено виступи на тему «Про ефективність психолого-педагогічного супроводу в освітньому процесі закладу», «Нинішні умови вимагають модернізації змісту позашкільної освіти», виступ після вебінару, організованого Міністерством освіти і науки України «Прийомна дитина в шкільному колективі» та тренінги на теми: «Формування навичок ефективного спілкування» та «Позитивне мислення».

Окрім цього, виступила двічі у ЗМІ в газеті: «Вінниччина» з статтю «Любіть дітей своїх, поки вони з вами» і

«Як позбутися тривожності на карантині» - фейсбук і газета «20 хвилин».

За 2020 рік практичним психологом Наталією Андрійчук дооформлено та

матеріально оснащено кабінет такими папками «Емоції», «Позитивне мислення», «Позитивне виховання», «Комунікативні навички», «Моральні цінності», «Як подолати депресію». Підготовлено до друку брошури «Позитивне виховання», «Психологічний захист та протидія маніпуляціям», «Емоції і реакції», «Краще знати краще, ніж гірше», «Мислити позитивно».

У 2020 році було охоплено просвітницькою роботою **973** особи:

З них педпрацівників – 44,

вихованців- 729

профілактичних заходів – 253.

Індивідуальна профілактика: 53,

Групова профілактика: 200.

Корекційно-розвивальною роботою охоплено: 349

Корекція індивідуальна: 77

Корекція групова: 224

Педагогів – 48: 22 – у закладі;

13 - студентів педколеджу,

13 - студентів педуніверситету (факультет психологія).

Психодіагностикою охоплено - 257 дітей

Тестуванням: 66

Анкетуванням: 56

Навчальною діяльністю – 185

Консультаванням – 407:

Педагоги: індивідуальне – 30, 68 - групове

Батьки: 26

Діти: індивідуальне – 198, 185 – групове.

Виступ на методоб'єднаннях охопив – 108 осіб

Проведено 2 семінари з участю: 60 педагогів

тренінги (педагоги) – 30 педагоги,

тренінги з дітьми: 146

Робота в малих групах охопила: 183 дитини.

Проведено 14 рольових ігор «Ліза та її друзі подорожують світом», «Правила етикету», «Зіпсований телефон», «Ефективне спілкування».

Зв'язки зі ЗМІ – 2: газ. «Вінниччина», газ. «20 хвилин» «Як не панікувати в карантині» з М. Шафіром.

15. Аналіз матеріально-технічної бази

У 2020 році районні станції юннатів працювали над удосконаленням матеріально-технічної бази, а саме: адміністрація Бершадської, Тульчинської, Хмільницької, Чечельницької районної СЮН) працювала над покращенням умов праці, матеріально-технічної бази та організації освітнього процесу вихованців станції. Але усі станції потребують комп'ютерів, оргтехніки та технічних засобів навчання.

Чечельницька районна СЮН

Чечельницька рай СЮН заснована в 1972 році. Площа території 1200 м. Загальна площа приміщень – 152 м². Кількість кімнат – 6, навчальних кабінетів – 4, глядацька зала, музей хліба. Площа навчально-дослідних ділянок 0,8 га. В закладі є бібліотека, яка налічує 500 примірників навчальної, науково-методичної та художньої літератури. Технічні засоби навчання: мікроскопи, фотоапарати, бінокль, телескоп, телевізор, комп'ютер. Заклад забезпечений меблями на 100%, меблі стандартні, марковані.

Автотранспорт відсутній.

Бершадська районна СЮН

Бершадська рай СЮН заснована у 1994 році. Станція розташована у пристосованому приміщенні на 3 кабінети, 2 навчальних кабінетів.

Площа закладу та його території 52 м².

Заклад потребує капітального ремонту. Санвузли та водопостачання – відсутні. Вид опалення – пічне (місто не газифіковане). Освітлення відповідає санітарним нормам.

Меблями заклад забезпечений, але потребує поновлення.

Наявний 1 комп'ютер, магнітофон.

Навчально-дослідні ділянки відсутні.

Тульчинська СЮН Тульчинської міської ради

За даними обласного архіву та довідки міської ради дата заснування СЮН – травень 1958 рік. Загальна площа закладу – 102 м². Площа навчально-дослідних земельних ділянок – 0, 5 га.

Приміщення станції одноповерхове, пристосоване, 6 кімнат, 5 навчальних кабінетів.

В закладі облаштовані куточок живої природи, зал охорони природи.

На території закладу насаджено: 10 голубих ялин та 7 екземплярів содюри. Навкруг станції юннатів простягнувся парк відпочинку та парк слави площею – 0, 75 га.

В залі охорони природи розміщений народознавчий куточок.

Вид опалення – природний газ.

Освітлення відповідає санітарним вимогам.

В закладі є: 1 телевізор, 15 мікроскопів, 4 фотоапарати, 3 комплекти мікропрепаратів з біології, 1 топографічний прилад, 2 вольєри для птахів, кімнатна тепличка «Флора».

Комп'ютерів у закладі немає.

*Районна комунальна позашкільна навчальна установа
«Станція юннатів» Хмельницька районної ради*

Дата заснування станції – вересень 2004 рік. Станція знаходиться у двоповерховому приміщенні колишньої початкової школи.

Площа закладу – 1000 м, території – 500 м². Земельна ділянка 0,5 га. Площа приміщень - 384 м². Кількість кімнат – 6, в тому числі навчальних – 2. Потребують ремонту ще 2 навчальних кабінети.

Санвузли – зовнішні, водопостачання – відсутнє.

Вид опалення – електричне та парове.

Є зоолого-тваринницька база, пташник.

Технічні засоби – кодоскоп, діапроектор «Пеленг», фотоапарат, магнітофон, 7 мікроскопів, є 1 комп'ютер.

Транспортний засіб та станки відсутні.

В закладі створений музей хліба, зооклас, фітоклас, де нараховується більше 200 рослин.

Стан матеріальної бази Вінницької обласної станції юних натуралістів

№	Основні складові матеріальної бази	Їх площа	Кількість	Оцінка матеріальної бази			
				відповідає вимогам	задовільно	не задовільно	повністю не задовільно
I	Приміщення обласної СЮН	470 м ²	1	+			
II	Допоміжні приміщення:						
1	Тепличне господарство	233 м ²	1		+		
2	Незавершена будова (теплиця)	200 м ²	1			+	
3	Парникове господарство	0,08 га	На 40 рам		+		
4	Павільйон для утримання пасіки з навчальною кімнатою	77 м ²	1		+		
5	Вольєр для птахів	8 м ²	1		+		
6	Гаражі та складські приміщення	500 м ²			+		
III	Присадибна ділянка станції:	2,4 га					
1	Навчально-дослідна ділянка	0,70 га	1	+			
2	Дендрарій	0,08 га	1		+		
3	Колекційна ділянка декоративних кущів	0,03 га	1		+		
4	Сад: а) молодий б) старий	0,23 га	1 1	+	+		
5	Колекція лікарських рослин	0,04 га	1	+			
6	Штучна водойма	15 м ²	1	+			
7	Квітники	0,03 м ²	2	+			
8	Плодово-декоративний розсадник	0,1 га	1	+			
IV	Наявність с/г техніки:						
1	Трактор		1				
2	Газонокосарка		1	+			
3	Мотоблок «Нива»		1	+			
V	Зоотваринницька база	156	1	+	+		
1	Кількість видів свійських тварин		47	+			
2	Кількість видів диких тварин (куточок живої природи)		63	+			

Бершадська рай СЮН	1	39,5	30													
Чечельницька рай СЮН	1	1200	152	1			1									
Всього:	5	3447,5	1578	2	створені за профілями у 5 відділах СЮН			2		1	1	1	1			1

16. Аналіз кадрового складу. Загальна чисельність. Віковий склад. Освіта, педагогічний стаж. Відомості про проходження курсової перепідготовки

№	П.І.П	Посада	Освіта	Пед. стаж	Курсова перепідготовка (в якому році)
1.	Драгомирецька О.А.	Директор	Вища	52 р.	2020
2.	Баланюк О.В.	методист	Вища	15 р.	2017
3.	Баскевич О.П.	Кер. гуртків	Вища	50 р.	2017
4.	Белозерцева Т.В.	Кер. гуртків	Вища	4р.	--
5.	Болтак В.С.	Кер. гуртків	Вища	10р.	2017
6.	Гаврилюк І.А.	Кер. гуртків	Вища	17 р.	2017
7.	Гайдей О.О.	Зав. відділом	Вища	22 р.	2017
8.	Жовтоножук Л.Я.	Методист	Вища	30 р.	2019
9.	Іванькова О.В.	Кер. гуртків	Вища	11 р.	2016
10.	Іваськевич Г.Л.	Методист	Вища	42 р.	2017
11.	Каліновська М.М.	Кер. гуртків	Вища	6р.	2018
12.	Корінна Т.М.	Методист	Вища	41 р.	2017
13.	Цибух О.В.	Кер. гуртків	Вища	5 р.	--
14.	Ліваковська Л.М.	Кер. гуртків	Вища	22 р.	2017
15.	Лускало О.А.	Кер. гуртків	Вища	21 р.	2017
16.	Мельник В.А.	Кер. гуртків	Вища	23 р.	2017
17.	Мигун П.П.	Зав. відділом	Вища	31 р.	2017
18.	Глімбоцький О.В.	Кер. гуртків	Вища	2 р.	--
19.	Крешун Р.В.	Кер. гуртків	Вища	4 р.	-
20.	Пузік Л.В.	Кер. гуртків	Вища	2 р.	
21.	Луценко Н.І.	Кер. гуртків	Вища	3 р.	--
22.	Павлюк С.Ю.	Заст. директора	Вища	36 р.	2020

№	П.І.П	Посада	Освіта	Пед. стаж	Курсова перепідготовка (в якому році)
		з н/в роботи			
23	Паламарчук В.В.	Кер. гуртків	Вища	16 р.	2019
24	Панчук М.П.	Кер. гуртків	Вища	11 р.	2017
25	Побережнюк І.Г.	Зав. відділом	Вища	31 р.	2017
26	Шпак – Косаківська Н.М.	Кер. гуртків	Вища	8 р.	2017
27	Рекшенюк С.В.	Кер. гуртків	Вища	16р.	2017
28	Дмитренко Л.В.	Кер. гуртків	Вища	3р.	--
29	Седіна А.А.	Зав. відділом	Вища	10 р.	--
30	Андрійчук Н.І.	Практичний психолог	Вища	2 .	2019
31	Слободяник Т.В.	Кер. гуртків	Вища	22 р.	2017
32	Страшевський Ю.М.	Зав. відділом	Вища	20 р.	2017
33	Таранюк О.В.	Зав. відділом	Вища	26 р.	2017
34	Ткач К.В.	Кер. гуртків	Вища	5р.	--
35	Черній В.А.	Зав. відділом	Вища	33 р.	2017
36	Чехівська І.С.	Кер. гуртків	Вища	4 р.	2018
37	Чупринко І.М.	Методист	Вища	25 р.	2016
38	Шмаль Н.А.	Зав. відділом	Вища	43 р.	2020